

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nostrorum Temporvm Calamitas, Et Deploratio

Du Préau, Gabriel

Parisiis, 1560

Sacrae Dei Ecclesiae Qvorvmdam Hvivs Saecvli Pastorum damnandam auaritam, ouiúmque suarum neglectum, secundam caussam esse, cur tantis distringimur calamitatibus, & miseriis. Lib. III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30459

73
SACRÆ DEI ECCLESIAE QVO-
RVM DAM HVIVS SECVLI PA-
storum damnandam auaritiã, ouilimque suarum
neglectum, secundam causam esse, cur tantis distin-
gimur calamitatibus, & miseris.

Lib. III.

Orrò non possum non cre-
dere (vt etiam cuique sanæ
mētis satis perspicuum est)
quin quòd sic modò nescio
quibus indignis traditur
sanctæ matris Ecclesiæ agē-
darum excubiarum nego-
tiū, sit fomes præcipuus, se-
minarium alterum, ac comperta scaturigo omniū
dolorū, quibus nūc extabescimus. Ex quo etenim
sancta nostra perfecti decoris, in manu extraneo-
rum redacta sunt, hereditasque Dei versa est ad a-
lienos, atq; templum Domini sicut homo ignobi-
lis effectum, vasa glorię eius captiua abducta (que
enim gens hoc tempore non hereditauit regnum
eius; & ipsius spolia non obtinuit?) sublimitas de-
nique, ac dies festi eius conuersi sunt in luctum,
sabbata in opprobrium, honores in nihilum: om-
nis compositio eius ablata, & quæ libera, facta est
ancilla: tanta nos apprehenderunt mala, tanta op-
pressi sumus iniquitate, tanta amaritudine vbique
locorum differta sunt omnia, tam pernitiōsa po-
pulo Christiano allata dispendia, tam variis pere-
k

Thre. 5.

1. Mach. 1.
& 2.

grinisque hæreticorum doctrinis facta philosophia dilacerata: tãto deniq; huius temporis mortalium pectora scelere sunt referta, vt nemo eorum ad eò imperitus esse possit, qui merito iudicet, longè maiorem visam iri nostram iniquitatem atq; inde miseriam, peccato Sædomorum qui subuersi sunt in momento. Quãdoquidem eorum temporibus tanta signa facta fuissent, tantæ salubria præstita dogmata, tam efficacia absoluta que gratiarum munera exhibita, quanta Christus legifer noster suis sermonibus exhibere nõ debuit, non minus quàm cum nobiscum ageret mortalitatis stola indutus: quibus, si velimus, instruemur, quos legimus, circũferimus, qui quotidie publicis in concionibus nobis inculcãtur, in quibus denique nobiscũ etiam ipse viuit, spirat, loquitur: penè dixerim efficacius, quàm cũ inter homines versaretur: olim in cinere & cilicio pœnitentiam egissent. Nos verò, nos inquã, perinde quasi multo alienioris, præcellentiorisve conditionis esse mus, quàm illi: aut certè aura populari caperetur aliquantisper ille, qui ne tantisper quidem mouetur, nec personas miratur hominum (quemadmodum pius ille rex Iosaphat in Paralipomenis dicitur) aut plus nimium de nostra salute iam iam essemus securi, quum contrã tot simus peccatis nos in orcum deprimentibus onusti, vt nihil supra: aut denique instar illorum, qui à quinque scopulis defiliunt in fluctus, toti desponderemus animum: his nihilò secius aut mouemur, aut stamus, quàm si fabulæ aniles essent, aut puerorum

Gen. 13.

*Nunc Christus
suis
sermonibus
non minus
nos instruit,
inquit, quàm
cum nobis
cum ageret.*

Luc. 10.

2. Par. 19.

neniæ, aut certè margaritæ ante porcos re- *Mat. 7.*
 spergerentur. Adeò quicquid est sancti, quic-
 quid decori, quicquid Christus magni pen-
 duxit, more canum rabidorum sordidorumve ab
 vnoquoque huius temporis mortalium vel con-
 culcatur, vel ditipitur. Quò quidem fit, vt nun-
 quam ira probatum atque exploratum sit quod
 dicit Comicus, vt modò & probatur, & explora-
 tur, cum ait:

*Plautus
 in Trinam-
 mo.*

-Nunc mores, nihil faciunt: quod licet,
 Nisi quod lubet. Ambitio iam more sancta est, libera est
 à legibus.

Scuta iacere, fugerèque hosteis, more habent licentiam.
 Petere honorem per flagitium, more fit. Mores
 Leges perduxerunt iam in potestatem suam magis qui sunt
 Obnoxii, quàm parentes liberis. Ea misera etiam
 Ad parietem sunt fixa clavis ferreis, vbi malos mores
 Affigi nimio fuerat æquius. Neque
 Istis quicquam lege sanctum est. Leges mori seruiunt,
 mores autem

Rapere properant, qua sacrum, qua publicum.
 -Mores mali, quasi herba irrigua,

Succreuerunt vberimè: neque quicquam hic vile nunc est,
 Nisi mores mali: eorù licet iam messim metere maximam.

Quæ sententia, si veritati consentanea sit, a-
 pud animum tuum expende huius tempestatis
 mores hominum, & videbis. Reuolue antiquo-
 rum scriptorum paginas, qui de ritibus & mo-
 ribus gentiù aliquid memoriæ prodiderunt, illo-
 rum monumenta perlege, & videbis si vspiam inue-
 neris vitiorum vberiorum propaginè in tantum

*Vita sua
 quæ aquæ
 patuisse,
 atque hoc
 tempore pe-
 rescunt.*

succeuisse fastigium, atque hoc ævo succreuit. Si flagitiorum flumen exundantius, rapidius, violentius. Si inexhaustæ iniquitatis locum æquè patrem. Si despectiorem probitatem. Si ad scelestæ avaritiæ studium, quam non Christus solùm, ceterique numine diuino afflati, sed & Ethnici illi inanes, & insanientis sapientiæ studiosi tantopere damnârunt, propensius hominum genus. Quid nêpe hac corruptissimæ ætate, prisca illius integritatis, penes Christicolas residet? Quid morum sinceritatis aut modestiæ relucet? Quid religionis superest?

*Sed quid ego enumerans nequicquam singula conor?
Res caret illa modo: genera ipsa euoluere longum est.
Stupra, doli, fraudes, periuria, furta, rapina,
Crimina erant olim: nostro sunt tempore lusus,
Quos pueri teneris meditantur ab vnguibus, & quos
Ipse docet natos genitor, materque puellas.
Venimus ad summum, ruptis & prorsus habentis
Oppressa rerum potitur virtute libido.*

*Psal. 33.
1. Pet. 3.*

Sic lufit quidâ nostri tēporis non indoctus poeta. Atqui nihilominus nemo non tenet illud Psalmographi, quo suam (si cætera non arrident) vitam instituat: Declina, inquit ille, à malo, & fac bonum, si quidem dies velis videre bonos. Inquire præterea pacem, & persequere eam: quoniam oculi Domini super iustos, & aures eius ad preces eorum. Contrà, oculi ipsius super facientes mala, vt perdat de terra memoriam eorum.

Psal. 74.

Rursus. Dixi iniquis, Nolite iniquè agere: & delinquentibus, Nolite exaltare cornu. Nolite ex-

tollere in altum cornu vestrum: nolite loqui aduersus Deum iniquitatem: Quia neque ab Oriēte, neque ab Occidente, neque à desertis montibus patet cōfugium aut leuamen, quoniam Deus index est: quò ytique omnia cornua peccatorum confringant, & exaltet cornua iusti. Itēque: Nolite sperare in iniquitate, & rapinas ne concupiscite: diuitiæ si affluāt, nolite cor apponere. Aliāque quā plurima, ad hanc sententiam facientia, quæ ad eò passim omnibus sunt obuia, vt nemo esse possit tam inops animi, qui ignorantia excusationem inde prætere iure queat. Nisi fuerint aliquot huius peruersi temporis homines, omni cæciores leberide, qui vsque ad eò à natua boni propagine sunt alieni, atque quodam infidelitatis pruritu aggrauati, vt non magis hisce assentiant diuinitus ad nostram doctrinam inspiratis sermonibus, quàm si à mēte insulsi cuiuspiam homunculi cuderentur.

Verùm esto: homunciones sint, qui hæc nostris animis inculcant, ac loco homuncionum habeantur, quando aut quantumlibet. Quamquam, diuo Petto teste, omnis prophetia scripturæ, propria interpretatione non fit. Non enim voluntate humana (inquit) aliquando allata est prophetia, sed spiritu sancto inspirati, locuti sunt sancti Dei homines, iuxta illud Amos prophetæ, Nō faciet Dominus Deus verbū, nisi reuelet secretum suum seruis suis Prophetis. Quid vel si nec ipsi naturæ parenti Christo, id luculentius & peculiariū monenti, præcipientique obtemperēs? Is

Psal. 61.
Rom. 19.
2. Tim. 3.
Pulchra concessio, qua diluit quorumdam amentiam, ad quamlibet prophetarum, aut aliorum quorumlibet sanctorum citatam sententiam, opponuntur homines erant.
2. Pet. 1.
Amos 3.

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

Colo. 2. porro est (ne quid cauilleris) in quo, teste Paulo inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, id est, verè, & non vmbriticè, non secundum energiam solùm, sed & secundum ipsius substantiã, vtpote qui Deus est homo sit, & in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scienciæ Dei absconditi: cuius rursus sermo (vt inquit Salomon) potestate plenus est, nec dicere ei quisquam potest, Quare ita facis? Viuus denique & efficax (vt iterũ Paulus loquitur) & penetrabilior omniglapio ancipiti, pertingens vsque ad diuisionem animæ & spiritus, compagum quoque, & medullarum, & discretor cogitationum & intentionum cordis. Cæterum vnicus è cælo delapsus doctor quem alioqui & ipse pater cælestis testimonio diuinæ vocis ad eum delapsæ à magnifica gloria comprobauit, idque bis: primùm ad Iordanem in baptismo, deinde in monte Thabor: Hic, inquit, est filius meus dilectus, in quo mihi cõplacui: ipsum audite. Quod perinde est ac si diceret: Hunc solum & vnicum vobis doctorem, ac redemptorem habetote: id est, Nullius scripturam, aut conditionem excipite, nisi quæ cum eo ipso consenserit: cætera autem explodite & abiicite. Hic ergo cum tantus sit, nihil nisi certum, & veritati assonans, docere potest. Vt quæ rursus sit arcana illa & æterna sapientia, dispensans omnia, ordinansque suauiter, atque gubernans, via denique, vita, & veritas. De quo & Isaias ore præfago quondam in hunc modum vaticinatus fuerat: Præparabitur in misericordia

Eccle. 8.

Hebr. 4.

Christi epochomia.

2. Pet. 1.

Luc. 3.

Mat. 27.

Christus Dei sapientia.

Sapient. 8.

Ioan. 14.

Isa. 16.

dia solium eius, & sedebit super illud in veritate in tabernaculo David, iudicans, & quaerens iudicium, & velociter reddens quod iustum est. Ab hoc itaque solo vite fonte vberrimo, nil nisi tuæ saluti conducens, haurire potes, iuxta illud eiusdem prophete Isaiæ: Haurietis aquas in gaudio de fontibus saluatoris. Et de semetipso idem ille: Si quis sitit, inquit, veniat ad me, & bibat. Qui credit in me (sicut dicit scriptura) flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Solus denique exhibere prævalet quicquid seu prosperi pollicitus fuerit, seu aduersi comminatus: nimirum cui, ipsomet testate, à patre collata sit, eorum quæ in cælo & in terra sunt, commoda potestas. Quod & olim diuini numinis inspiratione inauæ dierat regius ille Psaltes, cum diceret: Quia potestas Dei est, & Domini misericordia: quoniam tu reddes vnicuique iuxta opera sua.

Sed arrepta aure tandem percipiamus, quid in huius tempestatis Harpagonas, Harpyias, Tantalos, Mydas, Lupos, coruósque hiantes, utpote quorum animum auri sacra fames, ac illius germana ambitio ita inuaserunt, ut ne Cræsi vnquã fortuna, nec Persica regna illis suffecerint, dicat tantus doctor. Nolite, inquit, ô diuites, thesaurizare vobis thesauros in terra, vbi erugo & tinea demolitur: & vbi fures effodiunt, & furantur. Sed thesaurizate vobis thesauros in cælo, vbi neq; erugo, neq; tinea demolitur: & vbi fures nõ effodiunt, neq; furantur. Vbi quidẽ corũ taxat vesaniã, quorũ ita densis tenebris mens est inuoluta, illigata, atque

k iij

Isa. 2.

Ioan. 7.

Christi potestas.

Mat. 23.

Psal. 61.

Hic velut omisso principali argumento, ita huius temporis hominũ inexplebilẽ avaritiã aperit, ut illõ facilius tẽdat, vbi huius sordidæ causæ scopus est.

Mat. 6.

impacta, ut in nil aliud suas cætas cogitationes
spargere sciant, quàm in latissimè patèrè avariti-
æ ac cupiditatis errorè, citra vllū diuini numinis do-
lectū. Hoc est, poëta interprete, qui diuitiis ita
cubuere reperitis, ut vllā partē ponere sitis neque-
ant, quæ maxima turba est. Hinc cuiusdā eū rogā-
ntis in euāgelio, quid sibi opus esset factō, quò vitā
dipisceretur æternam, præter cætera non mīn-
us paternè, quàm heriliter in hunc modum respon-
dit: Si vis perfectus esse, abi in domum tuam

Luz. 19.

*Diues in-
trat diffi-
cile in re-
gnum cæ-
lorum.*

Mat. 6.

Pro. 19.

Ecc. 41.

Psal. 38.

2. Cor. 3.

1. Timo. 6.

& diuenditis omnibus quæ possides, & in pau-
perum subsidium dispersis, huc regredere me secu-
rurus, hunc tādē habiturus thesaurum in cæ-
līs. At illo fastidienter & cōtemptim abeunte (qui
pe qui omnibus copiis circumflueret, à quibus
loqui arduum est illum distrahi, qui eis semel in-
nixus est) mox suis Christus intulit: Amen dico
vobis, quia diues difficilè intrabit in regnum cæ-
lorum. Facilius est autem camelum per foramen
acus transire, quàm diuitem intrare in regnum
cælorum. Cuius rei si queras rationem, eam tūc
mox edisseret idem Christus. Vbi enim, inquit,
thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Et Salomon
Substantia diuitis, vrbs fortitudinis illius est.
Syrach ille Hebræus: O quàm amara est (ait) memo-
ria homini pacem habenti in substantiis
suis, viro quieto, & cuius viæ directæ sunt
omnibus: illius nimirum, qui illud regij Psalms
quit Deo dicere: Substantia mea apud te est. Et
illud diui Pauli: Sufficientia nostra ex Deo est.
Et rursus: Habentes alimenta, & quibus regi-

mur, his contenti simus. Vnde nos non habere hinc permanentem ciuitatem, sed futuram inquire oportere sedulo, ostendere percipiens: itemque diuitibus huius seculi non sublimis sapere, neque sperare in incerto diuitiarum, sed in Deo vivo, qui praestat nobis omnia abunde ad fouendum: indeque aded praemia quanta bonos maneat, quam e diuerso iusto fulmine ruituri sint, qui corruptioni obnoxia animae suae lucro praeponunt, titulo quidem Christiani, caeterum animo pecuniae miserabilia mancipia, dicebat: Quid prodest homini, si vniuersum mundum lucretur, animae vero suae iacturam faciat? Aut quid dabit homo commutationem pro anima sua? Filius enim hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis, & tunc reddet unicuique secundum opera eius. Sic ergo omnis, inquit, ex vobis, qui non renunciat omnibus quae possidet, non potest meus esse discipulus. Sed & si quis venit ad me, & non odit patrem suum & matrem, & uxorem & filios, & fratres & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus. Et qui non baiulat crucem suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus. Haecenus Christus. Cuius auctoritate, quid queso solidi? Quis adamas firmior, ac indissolubilius? Quid ergo ad haec effaberis, o rerum auidè? Quid tergiuersationis obnectere poteris, quominus tanti doctoris sententiae accedas? Ecce, qui haec loquitur, non ut quibus homunculus loquitur: quis nempe eius loquelam non agnoscit? Omnis siquidem homo mendacio obnoxius est:

1. Tim. 6.

Matt. 16.

Mar. 8.

Luc. 9.

Ioan. 8.

Psal. 115. Christus verò à veritate nūquam aberrat ac de
Eccle. 8. flectit, utpote cuius sermo potestate plenus
Eccle. 24. in eo què consistat omnis gratia viæ & veritatis
3. Esd. 3. quæ profectò (ut est apud Esdram) super omnia
 vincit. Hæc nō sunt Apollinis Pythij, sed Christi
 qui Deus est, oracula. Et sententiæ tam clari au-
 ris, tam veracis, tam què salubris didascalici recla-
 ueris? Imò in eam manibus pedibusque (quod
 iunt) non iueris? Si quid quò asseuerantius, hòc
 fallaciùs, aut ab inepto quopiam susurrone, au-
 fæcundo nugatore e mentitum, aut certè im-
 portunius euulgatum esset, forsàn illius iudicium
 mox calculum adderes. Sed & tantam olim fru-
 se Pythagoræ apud Pythagoricos autoritatem
 tradūt, ut etiam sine ratione valeret. Quinetiam
 si quid affirmare disputando voluissent, dicere
 solebant, *ὅτι οὕτως ἔφη* ipse dixit. At Christo Pythag-
 oram, reliquosve omnes Philosophos longè supe-
 ranti, multòque salubriora quàm vnquam illi cō-
 sulenti, contradixeris? Egregium explosuris mo-
 nitorem? Doctorem mirificum à te excluderis?
Ioan. 8. Si veritatem dico (aiebat tui similibus) quare non
Psal. 11. creditis mihi? Porrò eloquia Domini (inquit
 Psalmographus) eloquia casta: argentum igne
Ioan. 3. examinatum, probatum terræ, purgatum septo-
 plum. Sed &, egregio illo præcone contestan-
 te, qui Christi acceperit testimonium, signa-
 uerit iridem quia Deus verax est. Quem enim
 misit Deus, verba Dei loquitur. Ideo qui ex Deo
 est, verba Dei audit.

At cum plerique omnes huius tempestatis

homines ex Deo non sint (quod ex ipsorum actibus facili dignoscitur negotio, sint enim eorum mala opera) sed ex patre diabolo, utpote cuius desideria cupiant facere: fit ut Dei verba non audiāt, diligantque magis tenebras, quam lucem. Omnis enim, inquit, qui malè agit, odit lucem: & non venit ad lucem, ut non arguantur opera eius. Qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut manifestetur opera eius, quia in Deo sunt facta. Diabolus homicida fuit ab initio, & in veritate non stetit, quia veritas non erat in eo. At cum istorum animus ad eò in scelera incruduerit, tamque arcto somno complexus iaceat, ut nullius consilii, nullius autoritate, nullius denique sententia vel exemplo, nec Christi quidem suasu adduci possit, ut veritati ita accedat, ut iisdem momentaneis opprobriis posthabitis, eos in laqueum diaboli & exitium conicientibus, à quibus ille toties auocare connititur, rerum cœlestium desiderio, ad quas amplexandas eos non minus amicè quam beneuolè adhortatur, deflagret, atque incubat: quis recti iudicij homo non statim dixerit, eos suarum animarum interfectores esse? Veritatè, lucèque, cum tenebrarum parente exhorre? Qui idolothytis communicat, inquit Paulus, particeps idoli efficitur: & qui tangit picem, teste Sapiente, inquinari solet ab ea, & qui communicat superbo, induere superbiam: & ille qui sanæ doctrinæ non acquiescit, Satanæ particeps non efficietur? Ipsius induisse superbiam non dicendum erit: non eius inquinatus esse maculis, & sordibus? Et si, teste Samuele propheta, repugnare sit qua-

Auari, & quotquot Christi doctri- næ q- bluetur, Satana eò parati.

1. Tim. 6.

1. Cor. 8.

Ecc. 13.

1. Reg. 17.

Ephes. 5.

Ibid. 4.

*Rarus hoc
tempore,
qui virtu-
tem opibus
astimet
potiorem.*

*Proper-
tius, lib. 5.*

*Lucretius,
lib. 5.*

si peccatū ariolādi, & quasi scelus idololatrię,
le acquiescere: avaritia subinde à diuo Paulo dicitur
tur idolorum seruitus: quid de his dicendum
nit, qui nihil pensi habent, nisi quod lucrum
rat, aut temporaneum commodum? Ambulan-
tes (inquit Paulus) sicut & gentes ambulantes
vanitate sensus sui: tenebris obscuratum habent
res intellectum, alienati à vita Dei per ignora-
tiam, quæ est in illis propter cæcitatē cor-
ipforum? Qui postea quàm eò peruenerint
dolere desierint, semetipsos dederunt omni
ciuiæ, ad patrandam immunditiam cum auaritia
tate avaritiæ? Quæ profectò res adeò succedet
hoc tempore, vt rarum reperire liceat, qui fide
pecunia præoptet: imò qui eadem pecuniæ ca-
sa non violet: qui pudorem præponat lucro,
virtutem opulentia arrogantia matre ducat
torem: quem denique transuersum non agnoscit
inconsulta quidem illa, & immoderata auaritia
libido, irritamentorum morbi animi auaritia
semper sollicita. Quod & vates quidam, haud
scitè in hunc modum testatur:

Auro pulsa fides, auro vanalia iura:
Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.
Et Lucretius non minus ingenuè.
-Nunc aurum & purpura curis,
Exercent hominum vitam, belloque fatigant.
Quæ sanè duo, nisi modò adsint: nisi vel tantis
copiis circumfluant huius ætatis homines, vt
Crasso, Mydæ, aut Lycrati cedant, ridiculum
planè & inane sit, nomine Christiano insignari

tametsi natalium claritudine sint conspicui, & generis splendore præsignes, & candidi: illud Horatianum utique sibi prætexentes.

Et genus, & virtus, nisi cum re, vilior alga est.

*Horatius,
li. 2. Serm.*

Et item illud Satyrici:

*Quantum quisque sua nummorum servat in arca,
Tantum habet & fidei.*

*Iuuenalis.
Sat. 3.*

*Prima ferè vota, & cunctis notissima templis,
Diuitia crescant, & opes.*

Huic sententiæ succinit & Ieremias propheta: A minore, inquit, usque ad maiorem, omnes avaritiæ student: & à propheta usque ad sacerdotem, cuncti faciunt dolum. Quibus quidem verbis ad liquidum constat, quæ ea sint, quæ maximè mirantur, adfectant, amplexantur, atque adorant huius tempestatis homines.

Iere. 6.

Verùm esto (aliquid enim dandum est huic morbo, quòd ei facile non obsistamus) donemus bona priuata, aliquando iure naturæ communia, sed vel successu fortunæ, vel occupatione nefaria, vel sorte diuisa, aliis quidem meritò, aliis verò præter meritum obtigisse, quibus impensè ampliterque cumulati sunt: saltem vel illa citra controuersiam teneant illi, & intra suam quisque manens fortunam, illis contentus uiuat, lucris & opibus alienis non inhiet. Ut si contra euangelicam adhortationem, suæ opulentioris sortis partem Christi pauperes vendicare nolit: partem iis, qui hoc vel ampliori munere digni sunt, impendere detrectet: vel certè ius humanæ societatis non violet. Et si propter suam detestandam a-

Luc. 12.

1. Cor. 4.

Cicero, 2.
de finibus.

uaritiæ rabiem, illis prodesse differt, saltem non
obfit. Quando quæ possidet, non aliunde habet
quàm à Deo ipso omnium bonorum largitore
mirifico. Quid enim habes, inquit Paulus, quod
non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris,
quasi non acceperis? Quando denique quæ
in terris gignuntur, ad usum omnium indidit
creentur: homines autem hominum causa pro
gignantur, ut ipsi inter se alius alij prodesse queant.
Adedò ut (quemadmodum ad Archytam scribit
Plato) non sibi soli se natum homo existimet, sed
patriæ, sed suis, sed amicis, ut perexigua pars
sibi relinquatur.

Nihil tam
sacrum, quod
non ab hu-
ius seculi
hominibus
violatur.

Verùm tamen, ô huius seculi hominum amentiam,
imò nequitiam, imò stoliditatem, imò
cordiam, & cor pœnitere nescium! perinde quàm
mortuis verba fierent, aut surdis narraretur
bula, eorum bona pars, decepta cupidine falli-
variisque auaritiæ simulachris delusa infœlix, in
omnium istarum rerum immemor, quæstui an-
imum impactum habet, tantòque ardore in ha-
habendi studia incumbit, & inuigilat, ut lucrum
bonum odorem ex re qualibet deputet. Acque
more C. Cæsaris (quem omnia iura diuina atque
humana peruertisse tradunt, propter eum quæ
sibi ipse opinionis errore finxerat principatum
nihil nunc est tam sanctum, nihil tam Deo
primo maximo dicatum, quod non violetur: ni-
hil tam sacrum, quod non depopuletur, & ex-
pillet. Usque ad ut quicquid est præstantis-
simum, & diuinæ religioni acerrimo voto ad-

ctum: ita quàm maximè ludibrio, cõtèptui, rapi-
 nã, atque prẽdã patere nũc vbique videas. Nihil
 denique ferè hoc miserrimo tempore eorum su-
 perfit, quã priscos illos recens sacris Christi ini-
 tios, maximo in honore & cultu habuisse tra-
 dunt veterem historĩã, quod non pessum eat,
 violetur, conspurcetur, evertatur: malis demum
 vndique prementibus, ad extrema non rediga-
 tur consilia. Adeò neminem calor atque impe-
 tus huius pecuniariẽ actionis, alicuius tempera-
 menti attentum æstimatorum esse patitur. Quid
 siquidem ad hæc vsque tempora, pristinã illius
 venerandãque faciei, ac naturã iurium permea-
 uit? Quid legum maiestatis, quid exempli, quid
 syncerã vitã, quid probitatis, quid defacato-
 rum morum, quid fidei, quid disciplinã, aut
 Christiani vigoris ad nos vsque allapsum est?
 Quid sanctitatis formã, quid pudicitĩã, quid
 honoris, quid innocentĩã, quid rectitudinis, quid
 temperantiã, quid iustitiã, quid fortitudinis,
 quid prudentiẽ, quid denique reliquarum om-
 nium virtutum, hoc sceleratissimo æuo superest,
 quibus tantopere prisca gens mortalium efflo-
 ruit? Quãso vbi nunc probitas laudatur, & al-
 get. Pietas? victa iacet: fides? disperiit: fra-
 trum quoque gratia rara est. Virtus? fraude pe-
 rriit. Quinetiam, vt verbis Senecã vtar, pro-
 sperum ac fœlix scelus, nunc virtus habetur. Et
 quemadmodum scribit Satyricus.

*Huius se-
 culi preta-
 tis, ac fi-
 dei, reli-
 quãque
 virtutum
 deploratio.*

- Innc. Saty. 10.* *Omnibus in terris quæ sunt à Gadibus vsque
Auroram & Gangem, pauci dignoscere possunt
Vera bona: atque illis multùm diuersa, remota
Erroris nebula. Quid enim ratione timemus?
Aut cupimus?*
- Saty. 13.* *Rari quippe boni, numero vix sunt totidena, quot
Thebarum portæ, vel diuitis ostia Nili.
Itémque Ouidius Naso.*
- Ouidius.* *Cura quid expediat prior est, quàm quid sit honestum
Et cum fortuna stâtque, caditque fides.
Nec facîle inuenies multis è millibus vnum,
Virtutem pretium qui putet esse sui.
Ipse decor recti, facti si præmia desint,
Non mouet, & gratis pœnitet esse probum.
Nil nisi quod prodest charum est: en detrahe menti
Spem fructus auida, nemo petendus erit.*
- Tit. 1.* *Testimonium hoc, hac tempestate verum est
Vbi nempe nunc celebris illius Christianæ re-
gionis honos, à nostris maioribus tanto in præ-
quondam habitus? Vbi conspicuæ sanctimonie
pudescencia, olim ducta tanta nota reuerentia
Vbi augustissimorum templorum decus, ad ob-
sublime quondam euectum? Et cui euehentia
tantopere defudârunt auida pietate ducti homi-
nes? Quî fit vt non eodem modo, quo ante
vêtustate, efflorent omnia? Neglectui habentur
quæ olim tanti habita? Virtutis locus nunc ad
desertus, qui aliâs tam excultus fuit? Obliqui
tramitibus incedât quæque, & gradientur? Vnde
hodie tam turbulentus ac inquietus hominum
status? Illud denique amicitia quondam venere*

bile nomen, nunc prosteret, & in quæstu pro meretrice sedeat? Unde, in quâ, hæc omnia hoc seculo, nisi ex nostra molli inertia, insigni imperitia, & ex eo, qui nunc latissimè occupat, ac decoquit omnia, inscitæ applausu? Nisi (vt scopum huius rei aliquando attingam) ex eo quòd ab Ecclesiastica præfectura expellantur ij, qui & singulari morum præstantia probitatè que florent, & non in celebri literarum peritia conspicui sunt & exculti? Atque in eorum locum præter fas & conditionè subrogantur, qui velut mād̄ragoræ (quod dicitur) indormientes, omnique ocio & torpedine emarcidi, nil didicerunt aliud, quàm more obscenarum harpyiarū, & prædæ sedulò inhiantiu vulturum, Christi patrimonium compilare, & corradere? externas aucupari possessiones? pauperum fundos in multa fragmèta dissecare? egenorum denique exhaurire pecuniolas, quòd suas res auctiores faciant vel opulentissimas?

*Ex nostra
ignavia pro
uenire quo
minus qua
virtutis
sunt exco-
lantur.*

Atqui hic error nunc aded inualuit, tantumque imis sensibus huius tempestatis hominum obliuionem disfudit, vt vix quispiam Ecclesiasticæ prouinciæ dignus præfici habeatur, nisi cui nil minus, quàm cū Ecclesiæ moderamine, & pastoralis cura conueniat. Sed in quem potius hæc adagij parcemia quadrare possit, Asinus mysteria vehit. Aut qualem describit Horatius:

*Qui nunc
Ecclesia-
stica pro-
uincia da-
gni præfici
habeatur.*

Ephippia bos piger optat, arare caballus.

Quum contra nullus non sciat diui Pauli hortamento edoctus, neminem debere hūc honorem assumere, nisi qui à Deo fuerit vocatus, quemad-

Hebr. 3.

modum Aaron . Vel si fortè aliquem vsurper
 præter hanc diuinam sanctionem cõtingat, quæ
 acrem animi sollicitudinem erga sibi commissum
 officium, illum habere conueniat . Vtpote qui
 hominibus assumptus, pro hominibus constituitur
 tur in his, quæ erga Deum sũt: vt videlicet offerenda
 donaria & victimas pro peccatis omnium: illo
 tiamnum dicente, & maximo cum animi feruore
 exhortante, cui quondam tertio suas oues pasce
 das demandãrat Christus. Seniores, inquit, qui
 vobis sunt obsecro consenior, & testis Christi
 sionum, qui & eius, quæ in futuro reuelanda
 gloria communicator, pascite qui in vobis
 gregem Dei, prouidentes non coactè, sed sponte
 neè secundum Deum: neq; turpis lucri gratia, sed
 voluntariè: neq; vt dominantes in cleris, sed serua
 ma facti gregis ex animo. Et cum apparuerit
 ceptus pastorem, percipietis immarcescibilem glori
 ria coronam. Vbi quidem ille pastores dominum
 gregis instituit, hortaturque, non solum ad suscipi
 endi muneris strenuam indefessamq; functionem
 sed & ad sanam quoque doctrinam, vitæque puritatem,
 ac sanctimoniam præstandam . Quò quod
 que apud illos inueniat, quod ad institutionem reli
 gionis Christianæ spectat, iuxta quòd his graui
 simis verbis aperit Dominus per Malachiam
 prophetam, quum de Leui Sacrificio loquitur . Leui
 inquit, veritatis fuit in ore ei, & iniquitas nõ est
 inueta in labiis illius. In pace & equitate ambulauit
 mecum, & multos auertit ab iniquitate. Labia enim
 sacerdotis custodiunt iustitiã, & legem requirent

1. Pet. 5

Malach. 2

ore eius: quia angelus Domini exercituum est.

Sed prius quàm ultra progrediar, non parùm operæ precium me facturum arbitror, si imprimis aperuero quodnam istius ecclesiasticæ præcellentia, quam tantopere ambiunt huius temporis auaritiæ ac luxui addictis simi homines, fuerit initiũ: atque quonam pacto tot bonorum copiis fuerint cumulati, qui eidem moderandę administrandęq; suffecti fuere prepositi. Mihi quippe dubium non est, quin sint per plures, qui istarũ rerũ cognoscendarũ non vulgari teneantur desiderio, & deliciis eas audiendi diffluant: & qui dominum (inquit ille per Isaiam) de die in diẽ quęrant, & scire vias suas velint, quasi gens, quę iustitiam fecerit, & iudicium Dei sui non dereliquerit. Vt cum eas elucidauero, & illi velut ad vnguem tenuerint, vel tandem percipiant, quàm probatum, honestũq; opus desideret, quisquis Episcopi, alteriusve ecclesiasticæ prælaturæ munus appetit: si quidem his ille fuerit superintendentis, inspectoris, ac vigilis (quod nomen sonat Episcopi) insigniis excultus, quæ diuus Paulus eos docebat, quos ad id prouinciæ feligivolebat, cum suo Tito ita scriberet. Oportet, inquit, Episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem: non superbum, non iracundum, non vinolentum, non percussorem, nõ turpis lucri cupidum: sed hospitalem, benignum, prudentem, sobrium, iustum, sanctum, continentem, amplectentem eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, vt potens sit exhortari doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere. Sin mi-

*Digressio
qua aperit
quæ fuerit
prima ec-
clesiasticæ
prælaturæ
institutiõ:*

Isa. 58.

*Episcopus
quid, et
cuius pat-
ris.
Tit. 1.*

nus his insigniis perpolitus fuerit, rursus perpe-
 dat, quisquis ille fuerit, & velut in statera libere
 quàm iustam damnationem inde sibi accer-
 Leo Papa. quum dicat Leo Papa, inscitiam in Sacerdote
 excusatione, nec venia dignam esse. Tum de
 que quatum & sibi ipsi, & toti Republica Chri-
 stianæ sit dispendio: nimirum qui inde sit in casu
 sa, cur tot angatur, discrucieturque calamitatibus
 & infortuniis. Nempe quod onus suis conatibus
 impar suscipiens, minus sibi creditis ouibus
 tandis vigilè se, ac obseruatorem, quàm sonet su-
 nomen, præ se ferat. Indèque adeò illa ob neg-
 ctam, quæ solertiori quodam animo ab eo impo-
 di debet, curam, per ardua, & cõfragosa, inuia
 nique, & inaquosa flagitiorum loca oberrantes
 in Christi ouile reduci nequeant, vocemque bo-
 ni ac veri pastoris non agnoscant.

Veteris itaque instrumenti monumentis (v-
 prima origine exordians, rem omnem sigillatim
 aperiam) memoriæ proditum est, Dominum in-
 sisse Mosis, vt fratrem suum Aaronem in summi
 consecraret pōtificem: additis ad hoc sacris vesti-
 bus, quibus amicaretur, dū sacra perageret. Quo-
 sanè vita defuncto, in eius locū successus est suus
 Eleazar, secundus pontifex. Mortuus est ille (inquit Ecclesiasticus) se
 quasi nō sit mortuus, similem enim reliquit post
 se filium: quem in vita sua vidit, & latatus est
 illo: nec ideo in obitu suo est contristatus, nec
 cõfusus coram inimicis. Reliquit enim defen-

*Aarō, pri-
 mus pon-
 tifex.*

*Exod. 28.
 Eleazar,
 secundus
 pontifex.*

*Num 20.
 Eccl. 30.*

rem domus suæ contra inimicos, & amicis red-
 dentem gratiam. Hoc subinde emortuo, Phinees
 tertius imitatio patrem in timore Domini, in bo-
 nitate, & alacritate animæ suæ placuit Deo: quam
 ob causam summa spiritualium rerum ad eum
 delata est. Et quia (vt est in libro Numerorum)
 diuino zelo commotus est in fornicatores, vt
 Deus nõ delibet filios Israël in zelo suo ideo (in-
 quit Sapiens Hebræus) statuit illi testamentum
 pacis, vt fieret princeps sanctorum, & gentis suæ,
 essetque illi & semini eius, sacerdotij dignitas in-
 æternum. Sicque dum diei succedit dies, & tem-
 porum spatia voluuntur, annorum circiter qua-
 dringentorum septuaginta fœlicibus cùrriculis,
 vsque ad celebris illius, & omni animi magnitudi-
 ne præstantissimi Dauidis regis tempora, qui de-
 facatis morib⁹ & genuina probitate clarescebãt,
 extitere pontificatus hæredes. Quibus & addidit
 Dominus, inquit Sapiens, gloriam, & dedit hæredi-
 tatem, & primitias frugũ terre diuisit illis. Panem
 imprimis parauit eis in satietatem. Nam & sacrifici-
 a (inquit) Domini edent, quæ dedit Aaron, & se-
 mini eius. Cæterum inter gentes non hæredita-
 bunt, & pars non erit illis in gente: ipse enim
 est pars illorum, & hæreditas.

*Phinees, ter-
 tius ponti-
 fex.
 Num. 25.
 Ecl. 45.*

*Antiquo-
 rum sacer-
 dotum be-
 reditas.
 Ecl. 45.*

Porrò Dauid excellentissimus ille rex, vt erat
 multa probitate conspicuus, ita etiam nihil non
 Dominum sedula mente pertractabat, rebus
 cœlestibus assiduè incumbens, & religionis
 promouendæ studio. Vnde Dei optimi maximi
 mirabilium memoriam, ab hominum obliuione

*Dauid rex
 statuit con-
 dere tem-
 pli Domi-
 no.
 3. Reg. 4*

& silentio (cui facile optima quæque citra quæpiâ monimenta traduntur) asserere, atq; vindicare percipiens, angustissimum templum illi condere statuit. Verùm quum ille suo numine vocati viri, utpote sincero ex animo, fidèque non ficta prodeuntibus, dexter adfuisset, ut nihilominus tanti pōderis maluit per eius filium Salomonem, quàm per eum ipsum conari: ob id nimirum quòd ipse non modicis preliis ingentem hominum stragem fecisset: hæc verò agi cuperet per virum quietum, ac animo præsentem, qualis erat Salomon. Ne quid tamen ad hoc opus accingenti filio defore videretur, cuncta impendia, quæ essent ususui, ac diuino cultui necessaria, curauit præparanda dū viueret. Quò videlicet nulla re opus haberet ille amplius, quàm summam manum addere, & coronidem. Vnde & præter impensas, & sumptus tam magnifico operi impèdèdos, cantores ac psalmistes, qui spirituales hymnos Deo concineret, diuina sacra peragerentur, constituit. Ea utique ratione, ut mens circumstantis populi amore cœlestium reperetur, & sublimitate quæ diceretur verborum, & suauitate qua modularentur sonorum inflecterent. In hoc nimirum totus existens, ut diuino cultu amplius magnificètia accrescente, decus quoque illius ministerij, atque ministratium catus augetur. Quid plura? Cùm capulo proximus & cōfessus senectute esset, suusq; filius in regem plausibiliter suffectus, sumuocata tandè omni profapia Aaronis, Eleazari, atq; Ythimari, inq; vigenas partes ex equo diuisa: è singulis singulos selegit pōtifices

*Quare David
nisi adhuc
uiuens can-
tores, &
Psalmes cō-
stituit.*

*1. Para 23.
Ecc. 47.*

*Creatio pō-
tificum san-
cti D. A-
p. 11.*

qui ut gradu præcellentiori, ita quoque vita merito reliquis, qui minoris sacerdotij officio fungerentur, eminent. Ea nihilominus lege ut in locum cuiuslibet è vita decedentis pontificis velut succedaneus subiiceretur, qui in sua sorte & familia defecatoribus moribus, virtutumque excellentiori splendore insignitus coruscaret. Quæ alioqui fors coram Dauide, sanctissimo utiq; rege, tum primùm missa est. Deinde eo sanciente, ab hinc coram reliquis familiæ sacerdotalis & Leuiticæ proceribus, ad hoc ceu incorruptissimis iudicibus & nusquã abs rationis tramite deflectentibus adhibitis, mitti iussa. Quãuis enim sacerdotali gradu forent omnes æquales, vnus tamen, qui apud eos omnium calculis videbatur dignitatẽ pontificiã, vitæ integritate, candidis moribus, splendidis denique virtutum omnium ornamentis conduplicare, peculiari honore delatus, atq; potestate præeminens, summi sacerdotis nomẽ sortiebatur. Cui ex officio incubebat, per octauos dies, cùm sibi ministrantibus symmystis, sacris instare: esse populo à suffragiis ad Deũ: ab oblatione munerum: à legalibus docendis rudes, & imperitos: à ministeriis verbi Dei: à nequitia auertenda à populo: à corruptis moribus extirpandis: ab hostium orationis clypeo propulsando impetu: ab iis in summa, quæ veritatis esset, & celeberrimi Dei cultu, cuiq; inculcandis. Habes hucusq; vnde primùm Ecclesiasticę præfecturę, cultusq; diuini origo manauit, quàm opulenta doctrinæ suppellectile pollere habebat ille, quem eidẽ præfici conueniebat: quãta deniq; vir-

summi sacerdotis officium.

*Sacra olim
maximi há-
bita, ob sa-
crificiorú
probitatē.*

*Origenes
in nume-
ros, 28.
hom. 23.*

tutis generositas, & ad Deum oratione & precibus demerendū propēsa gnauitas, ab eo requiratur. Ex quo planè fiebat, vt nemo satis dignē de cere posset, quāta venerationis obseruatione haberētur, quę tū Deo libabātur sacrificia: quā grauius animo excipiebantur, quā à sacrificis dicebantur. Quam fronte exporrecta illorum pectori illabebantur, quę præcipiebant illi. Cuius enim cor saliet, admiratione non teneretur animus, non tripudio mens agitaretur, interna non illi obliuiscerent, cernens illa, dum facit supplex Deo. Ista mystes, purpura fulgens, niuēoque crinem nictus amictu, infulaque redimitus & thiarā. Si obseruatio sacrificiorū (inquit Origenes) & instituta legalia, quę in typo data sunt populo Israelico, vsque ad præsens tempus stare integra potuissent, exclusissent sine dubio Euangelij fidem, per quam ex aduentu Domini nostri Iesu Christi gentes cōuertuntur ad Deum. Erat enim in illis quę tunc obseruabantur magnifica quædam, & totius reuerentiæ plena religio, quę ex ipso etiam primo aspectu obstupesceret intuentes. Quis enim videns illud quod appellatur sanctuarium, & intuens altare, adstantes etiam sacerdotes, sacrificia consummantes, omnemque ordinem quo curata illa gerebantur aspiciens, non putaret plerimum hunc esse ritum, quo Deus creator omnium ab humano genere coli deberet? Sed gratias aduentui Christi, qui ista nos abūdē docuit: animasque nostras auellēs ab hoc intuitu, ad considerationem cælestium, & cōtemplationem rerū spi-

ritualium contulit: & destruxit quidem illa, quæ maxima videbatur in terris, cultumque Dei à visibilibus ad inuisibilia trāstulit, & à temporalibus ad aeterna. Haftenus Origenes.

Porro cū placuit ei, qui nos segregauit ex vtero matris nostræ, nobis reuelare filium suum, eum utique demittendo è supernis sedibus ad infimas terras, quò nostri corporis speciem sumeret, & dexter opem percuntibus adferret: tādē quum fuso pio cruore genitorē placasset in cruce pendulus, & à triumphali resurrectione, quadraginta dierum completo curriculo, olympica intrasset penetralia, effectum est, vt non pauci hac ratione ducerentur, vt quemadmodum Christus paulò antè passus fuerat in carne, itidem & illi iuxta eandem cogitationem armarentur, atque in fœlicem quādam cohortem & cœnobium coadunati, perseuerarent vnanimē in doctrina Apostolorum, communionē fractionis panis, & iugibus orationibus. In hoc alioqui toti existētes, vt omni conatu suum archetypum imitarentur Christum: quòd nimirū qui passus fuerat in carne, esset quoque hac re suis exemplo, à peccatis, & vulgaribus concupiscentiis hominū desistēdi: idcirco vt quod reliquum esset temporis, velut mundo mortui viuerēt. Atque eò pium opus ferbuit, vt diuenditis suis omnibus possessionibus, quod inde quisq; distraxerat, in commune ad pedes Apostolorum daret. Vt videlicet vno degentibus animo, fierent etiam omnia bona fortunæ communia: atque diuideretur singulis, pro vt cui-

Christi in-
caruatio.
Gal. 1.
Roma. 8.

1. Pet. 4.

Act. 2.

Primitiue
Ecclesiæ
more.

que opus esset. Neque enim quicquam nō cōm-
 ne potest esse, vbi fortunarū equalitas: neq; dis-
 sio vlla interuenire, vbi idē animus: neq; diuor-
 fieri, vbi coagmentatio pluriū in vnum: hoc
 vbi idem cōsensus fidei, cōsensus animorum, cō-
 sensus vnus baptismatis, vnus Dei. Ad eō vn-
 rissimum existat, quod crebrò memoratur. Vt
 amici, ibidem opes. Vnde in Actis Apostolicis
 eis in hūc modū scribitur. Omnes autē qui cre-
 bant, erant pariter & habebant omnia cōmunia.
 Quotidie quoque perdurantes vnanimiter in
 plo, & frangentes circa domos panem, sumebat
 cibum cū exultatione, & simplicitate cordis, co-
 laudantes Deum, & habentes gratiam ad omne
 plebem. Dominus autem augebat qui salui fieri
 quotidie in idipsum. Quod sanè Apostoli pio co-
 nentes animo totius Ecclesiæ adunata concione
 decreuerunt vnanimi concordique sententiā, ha-
 vbi que gentium celebre fieri: quò in sanctorum
 subsidium & alimoniam, qui omnibus contem-
 ptis terrenis, soli Euangelio euulgando, & pres-
 bus, interdū noctūque Ierosolimis incumben-
 bant, apud fideles, iam ad fidem conuersos colle-
 ctæ fierent: quemadmodum diuus Paulus mem-
 nit, priore ad Corinthios epistola, capite vltimo,
 & ad Romanos quintodecimo. Qua quidem
 re ducti quàm plurimi pij & sancti homines
 tum etiam illa Danielis sententia impulsī, qui
 tumenti regi suadebat peccata sua elemosynis
 redimere, & iniquitates suas misericordiis pau-
 perum: non modica illis largiebantur munera.

Act. 2.

Primum
 Apostolo-
 rum cōsiliū,
 super va-
 rione pau-
 perū Chri-
 sti.

Danic. 4.

Deinde succedente tempore, alij atque alij alta mente considerantes, quanta veneratione Deus ab illis coleretur, quanto feruore omnia sacra vigerent, quanto cum Dei timore, eorum præfecti illa peragerent: quàm decetem, & ab omni prorsus specie simulatæ religionis alienam, sed per omnia Euangelicæ doctrinæ respondentem vitam illi degerent: in supremi Dei, electorumque suorum honorem, ingentia extruxere delubra oratoria, & basilicas, vbi populus Christianus, quæ ad religionem, & fidem Christi pertinerent, doceretur, & corpus Domini sumeretur. Quos & postea immensis prouentibus, ingentiq; reddituum annuorum copia cumulârunt: quò profectò inopia dominico templo more Samuëlis iugiter accubantium, opusque Euagelicū fideliter implētium, subuētum ac succursum foret. Illud nimirū Deuteronomij sibi proponentes, quo sic veteri lege Israëlitico populo præceptum erat: Caue, inquit Dominus per Moysen, ne derelinquas Leuitam, qui intra portas tuas est, quia nō habet aliam partē in possessione tua. Sed & illā Artaxerxis regis sententiam amplexantes, qua dicitur, regalius esse addere, quàm auferre: illamq; Ptolemæi, dicentis, magis regium esse ditare, quàm ditescere. Librato quippe examine perpendebant huius ministerij functionem (diuo Paulo id confirmā-

*Temploꝝ
et Dei ho-
norē apud
Christia-
nos, prima
extructio.
1. Reg. 3.*

Deut. 14.

2. Cor. 9.

f
 ui in euangelium Christi, & de simplicitate com-
 municationis in ipsos, & de illorū p̄ ipsis, qui de-
 siderarent eos propter eminentem gratiam De-
 in eis. Tum præterea ut qui bene præessent præ-
 biteri, duplici etiam honore & gloria dignifi-
 berentur: maximè qui laborarent in verbo
 doctrina: hoc est, qui pro cunctorum salute
 delium, atque Christianæ sublimitatis euehenda
 incrementis, votis excubarent. Oportet enim
 bundent, qui alios instruunt iis rebus, quæ homi-
 num vitæ sunt necessaria: ne horum cura distra-
 cti, prædicandi munus omittant. Sic enim & olim
 Deut. 25. Leuitæ debebāt. Vnde dicit scriptura: Non allige-
 bis os boui trituranti: hoc est, autore Chrysolos-
 mo, homini docenti, monenti, exhortanti, sacrifi-
 canti, ac cæteris sacerdotalibus officiis fungenti.
 Luc. 10. Et rursus in Euangelio. Dignus est operarius me-
 1. Cor. 9. cede sua. Quis enim, inquit Paulus, militat vnquam
 Operarius suis stipendiis? Quis plantat vineam, & de fructu
 dignus eius non edit? Quis pascit gregem, & de lacte gregis
 mercede. gis non manducat? Nonne rationi consecrari-
 Mat. 10. est, ut qui spiritualia hominibus seminat, metum
 Luc. 19, & eorum carnalia? Sed & ordinauit Dominus
 qui Euangelium annunciant, de Euangelio etiam
 viuere.

Itaque quum hæc in eo optimo statu per-
 rent, & lege firmarentur stabili, fiebat ut non so-
 lum summi imperatores, reges, duces: verum etiam
 promiscui sexus, & infimioris fortunæ homines,
 totius honoris ac reuerentiæ titulo, diuinum con-
 tum dignum existimarent, templaque Deo dica-

ta, atque illorum antistites & præfectos non vulgaribus illustrarent donariis ac muneribus. Fiebat subinde, ut nulli, aut certè mitiores quàm hac tempestate rerù tumultus in orbe perstreperent: non adeò instabilis fortunæ dispendiis vexarètur homines: non tot denique hereseòn assultibus quassaretur Christianus ager. Intantum assiduis bonorum operum vsus splendescere, radices agere, atque etiam propagari assolet, & ad sui augmentum vnumquemque allicere. Quemadmodum etiam fuerat quondam ab Isaia prædictum. Et erit, inquit, in nouissimis diebus præparatus mons Domini in vertice montium, & eleuabitur super colles, & fluent ad eum omnes gentes, & dicent: Venite, ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis eius: quia de Sion exhibit lex, & verbum Domini de Ierusalem. Et conflabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces. Non leuabit gens cõtra gentem gladium, nec exercebuntur vltra ad prelium.

*Sanctorum
Ecclesia, et
communio.
Isa. 2.*

Porrò episcopi, qui tunc temporis parù, aut nihil differebãt ab aliis præbiteris, sed communi Ecclesiæ (quam nos spirituales collectionem hominum fidelium, in eandem fidem, spem, & charitatem cocuntium appellamus) consilio moderabantur, eiusdem Ecclesiæ constitutione singulis provinciis vnus aut plures velut Epistratæ ac Metropolitæ præfecti sunt. Eo vtique significatu, quo aliquando apud Romanos Senatores appellati: viri vtique, qui ætate & prudentia alios antecelle-

*Ecclesia
quid.*

Hebr 13.
1. Pet. 3.

rent: qui omni virtute clari essent: vita & moribus
integerrimi: potentes denique in doctrina sana
ni poscenti se de omnibus ratione reddere. Quod
tamen non suo arbitratu & legibus, sed totius Ec-
clesiæ catholicæ decretis & constitutionibus, pre-
rentem sibi & clerum, & populum segerent, &
instituerent: atque ut successione muneris, ita
rum quoque, ac vitæ imitatione Christum refe-
rent: qui cum modis omnibus princeps & Domi-
nus esset omnium, ministri partes suscepit, nec

Luc. 2. 2.

Domini. Sicque tandem piorum principum fa-
ctione, & permisso, per vniuersum orbem Chris-
tianum regiones in dioceses, dioceses in conue-
tus, conuentus in capitula, capitula in parochias
reducta sunt, ac diuisa. Designati insuper magis-
fici prouentus, amplissima dicata prædia, oblati-
munera non vulgaria, magnæ additæ diuitiæ &
opes, quibus Domino continuè famulantes viu-
rent: ut iuxta Sapientis dictum, vbi essent multi-
tudo diuitiæ, essent quoque multi, qui comederent
eas.

Eccle. 5.

At verò ô

Rerum o-
pulentia,
totius Ec-
clesiasticæ
ordinis
subuersio
et ruina.

Nescia mens hominum sati sortisque futura,

Et seruire modum rebus sublata secundis!

Postquam cœpit agros extendere victor, & vrbes

Latior amplecti murus, vinoque diurno

Placari Genius festis impune diebus.

Vbi fortuna (quæ, teste Seneca, quicquid fert in
altum, ruitura leuat: & quæ, autore Marco Tullio,
non solum cæca est, sed eos plerumque efficit cæ-
cos, quos complexa est) huius loci caput exte-

lit: vbi peregrinos mores obscœna pecunia intulit, & turpi luxu fregerunt secula diuitiæ molles, eęque honori esse cœperunt: atque inde illas imperium, gloria, potentia, amplitudo, sublimitas, & eminentia sunt subsecuta: vbi denique Christianæ Ecclesiæ (vt vnico verbo cuncta complectar) præpositi, nimia rerum affluentia, & opum auctione diffluere cœperunt, & esse plus æquo ditati, impinguati, incrassati, atque dilatati: cœperunt itidem derelinquere Deum factorem suum, ac recedere à Deo salutari suo.

Dent. 32.

*Accessit numerisque modisque licentia maior:
Indoctus quid enim saperet, liberque laborum,
Rusticus urbano susus, & turpis honesto?*

Iuxta quod de iis ipsis quondam vaticinatus fuerat Osee propheta: Iuxta pascua sua, inquit, adimpleri sunt & saturati, & eleuauerunt cor suum, & obliti sunt mei, dicit Dominus. Creuit vicissim earumdem opum furiosa cupido, cœca ambitio, arrogantia, atque impudentia: indéque adeo omnium vitiorum vberissima seges. Succreuit & ea, quæ illustrium illorum Machabæorum temporibus exercebatur, cuiusuis rei sacrę intoleranda rapacitas,

Osee, 13.

*-Et amor qui nunc est summus habendi,
Vix ultra quo iam progrediatur habet.*

Onidius,

vsque adeo, vt quò opum quidam miratores plura possideant, plura petât. Quærât insuper, vt absumant, absumpta requirere certent: illis haud dubiè non dissimiles, quibus intumuit suffusa venter ab vnda, quò plus sunt potæ, eò sitiuntur

*Ambi-
tionis
germana
descriptio,
& quot
mala etiā
tur ex ea.*

aquæ. Ex quo sanè flagitiosæ dominationis (scilicet) sta ambitio profecta, subtile malum, secretum rus, pestis occulta, doli artifex, mater hypochris liuoris parens, vitiorum origo, tinea sanctitatis excæcatrix cordium, ex remediis morbos generans, & ex medicina languorem patiens. Hinc uini cultus incuria. Inde ecclesiasticus ordo, & trius honos nihili habitus. Inde piorum Christi pauperum negligentia, & oppressio, patriæ pro- rumque proditio, clandestina cum hostibus per- sape colloquia, inanis gloriæ cupiditas, mutua prouocatio, mutua inuidentia. Hinc (ut summum cuncta perstringam) non initium tantum sed incrementum quoddam, & profectus totius pernicipi, ac motus illius, qui nunc ubique locum grassatur, impudentissimi erroris.

*Inuasio
nominum
ministro-
rum Dei
Ecclesia,
Ecc 33. et
47.*

Huic ergo ambitioni dum plerique omnes huius tempestatis Ecclesiæ præfecti sic inseruiunt dum sic eam solam captant, sic eam exosculantur sic amplectuntur, sic eidem fauent, virtutis achnestatis via posthabita, eò tandem res euasit, ut tantam maculam in gloria sua dederint, ut quondam Senes populi Dei, Præpositi iustitiam Ecclesiæ principes, Arietes gregis Domini, Custodes, Agricola, Colubæ, Speculatores, Dispensatores mysteriorum Dei, & ministri, Probati in Christo, Vinitores, & Angeli, ut passim in Bibliorum codice legere est: contrà, commutato nomine plerique eorum propter suam auaritiam, luxum somnolentiam, & ouium suarum incuriam, vocati

tati sint à cōpluribus, Viruli multi, Tauri pingues,
 Gloriosi, Filij desertores, Speculatores cęci, Pasto-
 res desperati, Pseudoapostoli, Operarij dolosi,
 Vacępingues in monte Samarię, Lupi non parę
 tes gregi, Caudę fumigatū titionū, Scelesti & pec-
 catores, Principes effęminati peccare facientes
 homines in verbo, Supplantes arguentes in
 porta, Vigilantes super iniquitatem, Impij in po-
 pulo, Insidiantes quasi auceps, Quorū Deus ven-
 ter, Coronę superbię ebriorū, Flores decedentes
 in vertice, Condentes leges iniquas & scribes
 iniustitię, Prędones pupillorum & viduarum, La-
 quei speculationis, Rete expęsum super Thabor,
 Ingredientes pompaticę domū Israel, Lupi deni-
 que vespertini. Et nos qui eorum peccata porta-
 mus, & sequimur, qui quondam populus Dei, quę
 sibi in hereditatem selegit, & ideo beatus, nimi-
 rum cuius esset Dominus Deus illius: nunc popu-
 lus direptus, cōculcatus, conuulsus, dilaceratus, &
 terribilis, vltra quę non sit alius. æquę destructus.
 De quo rursus quondam in hunc modū prophe-
 tauerat Ieremias: Quia stultus populus meus me
 non cognouit, filij insipientes sunt, & vecordes: sa-
 pientes sunt vt faciant mala, benę autę facere ne-
 scierūt. Sed quid de illis, qui vtique vię cęlorum
 aliis claudunt, non cō intrates, nec sinentes alios
 intrare, deuorantes insuper domos viduarum, &
 Dei plebę velut escę panis, diuinū loquitur oracu-
 lum: Vę qui prędatis, nōne & ipse prędaberis? Et
 qui spernis, nōne & ipse spernetis? Cūm con-
 summaueris deprędationem, deprędaberis: cūm

Populus.
 Psal. 32.
 Isa. 18.

Iere. 4.

Luc. 10.

Mat. 12.
 Psal. 13.
 Isa. 33.

*Psal. 100.*fatigatus fueris contemnere, contēneris. Et Da
mographus: Nō habitabit in medio domus*Psal. 72.*qui facit superbiam: qui loquitur iniqua, non
rexit in conspectu oculorum meorum. Ideo*In malos
pastores.**Ezech. 34.*idem ipsum admirans: Quomodo facti sunt
quit) in desolationem! Subito (respondet) desolati
runt, perierunt propter iniquitatem suam. Vnde
somnia surgentium, Domine, in ciuitate
imaginem ipsorum ad nihilum rediges. Quia
ce, qui elongant se à te, peribunt: sicut perdidit
quotquot olim fornicati sunt abs te. Cuius senten
tia accedit & Ezechiel propheta, eorum vana
niam in hunc modū opprobans: Vā (inquit, in
minus) pastoribus Israel, qui pascunt semetipso
Nunquid greges à pastoribus pascuntur? Lac
medebatis, & lanis operiebamini, & quod ca
sum erat occidebatis: gregem autē meum non
scebatis. Quod infirmum fuit non consolida
& quod ægrotum non sanāstis, quod confractum
est non alligāstis, & quod abiectum non redi
stis, & quod perierat non quāsisistis: sed cum au
ritate imperabatis eis, & cum potentia. Et dispe
sa sunt oues meæ, cō quod non esset pastor: &
cæ sunt in deuorationem omnium bestiarum
gri, & dispersæ sunt. Errauerunt greges mei in
ctis montibus, & in vniuerso colle excelsio, &
per vniuersam faciem terræ dispersi sunt greges
mei, & non erat qui requireret, nō erat (inquit)
qui requireret. Propterea, pastores, audite verbum
Domini. Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego
per pastores requiram gregem meum de manibus

eorum, & cessare eos faciam, ut ultra non pascant gregem, nec pascant amplius pastores semetipsos; & liberabo gregem meum de manu eorum, & non erit ultra eis in escam: & item reliqua, quae subsequuntur in finem usque capitis. Vbi quidem malorum pastorum Dei Ecclesiae celerem perditionem subindicat.

Vbi verò ab hinc plus minus quadraginta annis, generationi Ecclesiasticae offensus Dominus apertus (quod dicitur) Marte Satanae concessisset, ut spirituale Israel percuteret, ob eam videlicet ambitionem, luxum, insolentiam, & avaritiam, qua suarum ouium prepositos & custodes ad summum usque grassari conspiciebat, utpote homines mente corrupti, & qui veritate priuati existentes, existimarēt quęstū esse pietatē: indēque adēdō in maximā irā pro- uolutus ille, obtexisset caligine in furore suo filiā Sion, dissipasset plerisque in locis Christiani orbis quasi ortum tentoriū suū, obliuioni tradidisset in Sion festiuitatē & sabbathū, & in opprobrium ac indignationem furoris sui regem & sacerdotē, repulisset denique altare suū, & maledixisset sanctificationi suae: succendit pariter & Satan (sciēs quod modicum tempus haberet, ut est in Apocalypsi) maiorē quā antē hac ambitionem in Iacob, quae quasi ignis, Asbesti instar lapidis inextinguibilis, eum deuoraret in gyro. Quo profectō usque adeo inarserunt quā plurimi, quos nostra atas fert tenacissimos, ut quod frequentius nō solum sacris literis, sed euidentissimis signis etiam, ab iis momentaneis, fluxis denique, & in

Ira diuina in ecclesiasticum ordinem. Esai. 94.

1. Tim. 6.

Thre. 2.

Apo. 18.

puncto trāsituris rebus auocatur, eò pertinaciter inhaerent. Nihil interim pendētes vnde habere modò habeant. Nec alicuius quidem loci quod

Psal. 136. libet sacri obseruatione remorari, quominus profusus labascentis Ecclesiae supplantent, & iuxta illius ponant offendiculum. Iuxta quod etiam

Isa. 64. Isaias de ea quondam prophetauerat in haec verba: Ciuitas sancti tui, inquit, ô Domine, facta est deserta. Sion deserta facta est, Ierusalem deserta est. Domus sanctificationis nostrae, & gloriae nostrae, ybi laudauerunt te patres nostri, facta est in exustionem ignis, & omnia desiderabilia eius

Plato. strata, versa sunt in ruinas. Difficillimū quippe (inquit Plato) homines amplissima fortuna ditatos, legibus contineri: & (vt ait Tullius) potestatem cupienti, seruare aequitatem. Sed & vulgari

Cicero. etatur sermone, eum facillimè impelli ad res in

Salustius. stas, qui gloriae cupidus est. Historiis quoque minus lepidè quàm verè demandauit Salustius ambitionem multos mortales, falsos fieri subesse: quod, eodem Tullio autore, illi maximè adhibentur, vt eos iustitiae capiat obliuio, cum imperiorum, honorum, atque gloriae cupiditatem inciderint.

Quò fit quidem, vt plerosque nunc videas, nati alij vacare studio, neruòsque cõtendere, quam nati? perscrutentur, si quod magna prouentus copia cumulatam episcopium, si opimum ceterum, aut aliquod aliud sacerdotium, in quo deus si spes refulserit nummi, alicubi pastore destitutum, aut mox destituendum sit, in quod potest

*Stadium
sacerdotia
affectu
huius aetatis
hominum.*

sint irripere. Nam de moribus nulla profus, aut certè vltima quæstio fuerit. Quæ porrò vbi vacare (quod aiunt) & pastore destituta esse intellexerint, hunc videas putido cepe plerumque inutiliorem, ac quouis indoctiorem Philonide, nihil aliud quàm sursum deorsumque circuncursare, donec subdola & palpanti insinuatione, nunc huius, nunc illius apparitoris (si secus ad illa aspirare nequit) per notos & affines, aures appellando, vel plumam, vel alam (quod dicunt) aut attingat, aut habeat. Cùm contrà, autore Comico.

*Virtute ambire oporteat, non fautoribus:
Satisque habeat fautorum semper, qui rectè facit,
Si illis fides est, quibus est ea res in manu.*

*Plantus
in Amphitruone.*

Istum subinde penè insulsum, hominemque trioboli, & concha dignum, huic ita affinem insaniæ intueberis, vt instar Sisyphi cuiuspiam, nullum non moueat lapidem, quò nostri pij iuxta ac integri, liberalisque regis fauorem obtineat: mox Romam misurus, quò summi pontificis imploret diplomata: sicque tandem ille vel cum mille equorum dispendio, in locum demortui obrepit, qui forsitam in vinea Domini excolenda nõ mediocrem laborem exhauserat: quam postea velut singularis quidam ferus & aper de silua, depascatur, comminuat, ac exterminet. Qui nihilominus rex, vt est totius munificentia & integritatis titulo clarus: ita eò sua spectat sententia, vt quos gregis Dominici tutelæ preponere curauerit, in hoc tori sint, vt summa cū integritate mo-

Psal. 79.

*Sententia
Regis Galorum, in
sacerdotis
imparis
dis.*

rūmque elegantia vitam degentes, religionem
 um tenorem, suamque obseruationem reddunt
 Sint denique saluti sibi crediti gregis sic semper
 addicti, vt animarum salutem quærant citius
 quam ouium lanam. Nimirum haud immerito
 sententiæ Tiberi Cæsaris, dictitare soliti, Bonip
 storis esse tondere pecus, non deglubere.

Tiberius.

Verūntamen isti contrā, postea quā eō pe
 uenerint, vt à remo (quod dicitur) ad tribu
 euecti fuerint, atque Delia fauente semel ea
 quam paulò ante tanto sudore venabantur
 ambiabant, Christi, hoc est, pauperum herede
 tem consecuti: mirum quā alios atque ea
 hac præ se ferant, Quā qui modò columba
 simplicitate præditi videbantur, impiè, ac tra
 uersum agant, Iuxta illud Comici:

*In impro- Ferè (inquit) maxima pars hominū hunc morem habet
 bos tamē quod sibi volunt dū id impetrant, boni sunt: sed ubi
 pastores, penes sese habent, ex bonis pessimi, & fraudulenti
 hac fertur sunt.*

*oratio, nō Quā insuper peruersè quod probatæ con
 in bonos. suetudinis, quod moris antiqui, quod legi
 Plautus. quod decoris, quod sanctimoniam, quod religio
 nis, pessudent, violent, & perinde ac feroc
 simi quidam apri, diuina dextera plantatam
 neam depascantur, & corrodant, iuxta quod
 lim de eis prophetauerat Isaias: Populum me
 um (inquit Dominus) exactores sui spoliab
 runt, & mulieres dominatæ sunt eis: atque
 pastores depasti sunt vineam meam: rapina pas
 peris in domo eorum, Quis enim, nisi exper*

Isa. 3.

fatis dixerit, quātūm qui modò rudētes & remos cum hac pastorali cura commutārunť, pauonis in morem pennas tollant, cristas erigant, adducant supercilium? Quām proterui sermone, factis feroces, sibi placentes, aliorum fastidientes? Quām stupendo vallati satellitio, vel satrapas ipsos facillē exuperent, qui paulò antè vel ipso Cōdro pauperiores extiterant? Quām præterea instar Misanthropi illius Luciani Timonis, ac velut Estrapeli quidam, à proborum commercio distracti, atque piorum Christi pauperum, quorū hæreditariam conditionem inuaserunt, oblitum sibi æqualibus splendidè curent cuticulam? Epicuream vitam degant? Ex Christi sorte hæreditaria, quæ (vti diximus) pauperum est, sibi, suisque possessiones & diuitias priuatim accumulēt? monopolia, & nundinas constituent? Elæmosynis parentum nostrorum abutuntur in scortis, in alea in venatione, in omni denique luxu, & spurcitiâ? palàm Curios simulent, & clàm Bacchanalia viuant? Vitam hoc pacto vel quouis Ethnico indignam, nedum Christiano, addam amplius? nedum ouilis Domini ei pastore transigentes. Vtpote quibus (vt verbo docti cuiusdam poëtæ vtar)

*Nec gratus quisquam est, nisi cui perfricta pudorem
Frons omnem abstulerit, sic vt probet omnia, sitque
Et bene ructanti post cœnam applaudere porco,
Et bene pedenti blandum arri leue paratus.*

Ex quo fit, teste Chrysoſtomo, vt tales ple- *Chryſoſto*
rumque mercenarios pro pastoribus, imò lu- *m*
m iij

pos pro mercenariis: sed & pro lupis quando
diaboloſ patiamur. De quorum profectò damna
da vecordia, per Ifaiam prophetā dicitur: Vix

Isa 5.

confurgitis manè ad ebrietatem sectandam, &
tandum vsque ad vesperam, vt vino æstuetis. O
thara, & lyra, & tympanum, & tibia, & vinum
conuiujs vestris, & opus Domini non respiciet
nec opera manuum eius consideratis. Atque in

*In impios
sacerdotes,
concionatores
atque
pastores.*

ſus capite 28, idque apertius. Sacerdos, & propheta,
ta, nescierunt præ ebrietate, absorpti sunt à vinum
errauerunt in ebrietate, nescierunt videtem, ig
rauerunt iudicium. Atqui nihilominus cum ap
plerosque rem ita habere quotidiana experientia
doceamur, vix tamen alij apud nonnullos notum
tium reperiuntur reipub. Christianæ negotio, omnium
que Christi tuedarum prouinciæ, æque salutaribus
idonei. Vt pote quòd vtrique non omni, sed honore
non cōscientiã, sed opum affluentiam: non diuinitatem
cium in improbos, ignauos, somniculosos, ac desid
des, sed eminentiam & dignitates & torcularia re
dantia ex hoc in illud tantum spectet, & meriantur

*Scaturigo
omnium
malorum,
qua hoc
tempore
perpessimur.*

*Ate Homerica,
de scordis, et
noxa dea.*

Vis præterea nosse ex diuino oraculo
testimonio, istud esse vel præcipuam scaturigine
ex qua ceu ex Ate illa Homerica, inter nos inho
lices, & beatum illum Deum tot manant mala
dia? Tantis pugnis & infestationibus, nominatim
Christiani infestissimi hostes nos laceſſunt, & in
diueant? Quòd que inuisius malum est, Christi
ani in Christianos hac tempestate mutuo tantum
pere dissident? Audi quo pacto id innuat leu
mias propheta, dum Tabernaculi sancti direptionem

nem per improbos pastores, voce deplorat Dominica: Tabernaculum meum (inquit Dominus) *Iere. 10.* vastatum est, omnes funiculi mei dirupti: omnes filij mei exierunt à me, & non subsistunt: non est qui ultra extendat tentorium meum, erigat pelles meas. At quinam queso istius? Quia (infert) stultè egerunt pastores, & Dominum nō quæserunt. Et propterea quòd nō intellexerunt, omnis grex eorum dispersus est. Eapropter vox auditio- nis meæ venit, & commotio magna de terra Aquilonis, vt ponat ciuitates Iuda in solitudinem, & habitaculum draconum. Et alibi eam ob rem in pastores cōuersus cū execratione: Væ, inquit, *Iere. 13.* pastoribus, qui dispergunt, & dilacerant gregem pascuæ meæ. Idè quòd vos dispersistis gregem meum, & eiecistis eos, & non visitastis, ecce, ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum, ait Dominus. Vbi quidem typicè satis videre datur, quantorum malorum sint causa & occasio, qui præter fas, & conditionem suam, diuinis mysteriis dispensandis in Dei ecclesia præficiuntur mystæ, atque Christiani gregis fouendi pascendiq̃ue gratia, in ea collocantur pastores. Quam insuper celerem illi perditionem sibi accersant, ob sceleratam illam ambitionem, qua inardescunt, segnitiam verò, qua marcescunt, & suinimiam curam, qua bona Christi pauperum sic dilapidant, & confringunt, vt vix aliquid reliqui faciant. Quò fit sanè haud immeritò, si tot calamitates & dispendia assiduè perpetimur: vtpote qui in nostrum exitium nosmetipsi ea struamus, &

Meritò ea nobis obuenire, quæ quosidie patimur.

moliamur : quum videlicet tam tremendum De
negotium, in quo sanè tot hominum millia per
clitantur, cuius etiam insulsissimo, atque plerum
que sceleratissimo citra vllum delectum com
mittere non reformidamus. Quum nec clauis
quidem in altum mare tendentis nauiculæ
nisi rei perito, ac eidem clauo sedulo asside
cōmittere consueuerimus: ob id certè, quod pa
cissimos vectores, aut nullius ferè precij (sic
ad hominem conferas) merces, naufragari time
mus. Atqui totius Christi Ecclesiæ nauis, passi
res sunt clauis, quibus aut ad placidum tutum
que portum pertingat, aut certè iacturam
ciat, & naufragetur. Vbi quidem nostram arro
tiam atque stoliditatē satis demirari nequeo, &
quàm accuratissimè ac solertissimè deligamus
quibus nauim nostram committamus moderat
dam, ne pauciores animæ in vitæ discrimen
niant: non solùm autem non deligamus, quibus
tot hominū, tot populorum, cuiuslibet discrimi
obnoxias salutes, & mirè ad flagitia propens
animos concedamus. Verùm enim verò
inflammatoque animo currentes plerosque,
stium etiam citius, quàm ad quippiam aliud
gendum natos, ad summam Christianarum
rum asciscamus. Porro, vt auriga sit aliquis, vt
mus sit, vt bubulcus, vt opilio, vt in orchestra
cunståte plebe saltet, vt agricola, vt agaso, vt
lio, vt cæmentarius, vt faber metallorum, lig
rùmve cæsor, vt lanarius & fullo sit, vt deniq;
alicuius opificij ac vilium opusculorum arte

*Nauis Ec
clesiæ clauis,
sunt pasto
res.*

callet, eam aliquādiu addiscit, exercet, meditatur, exinde tyrocinium facit.

Nauem, inquit poëta, agere ignarus navis timet: Horat.

abrotanum aegro

Non audet, nisi qui didicit, dare: quod medicorum est, Promittunt medici, tractant fabrilia fabri.

At prius quàm ad prouinciam ouium Christi pascendarum aliquem admittimus, ne aliquantisper quidem ipsius periculum facimus, vel saltem inquirimus, literis & probis moribus conspicuus sit, an è diuerso: dignus sit tanto munere obeundo, an indignus, nil nostra refert. Vnde enim dira illa poëtae conquestio?

*Improba quos ludi fecit fortuna Choragos,
Visceribus reliquorum, & sanguine plebis aluntur:
Præficiuntque suis sæui rationibus, haud quos
Longa fides vita, vel constans fama probauit:
Verùm aquilas, & vulturios, qui rodere nõrint
Ad viuum, atque vnum ex membris augere lienem.
Ringitur interea populus miser, & prece multa
Nequicquam surdas diuùm diuerberat aures.*

Atqui rom gerere Christi, vt est munus longè *Munus*
pulcherrimum, & quo ipsi Deo propius accedi- *Ecclesiasti-*
mus: ita est etiam multò difficillimum, ac pericu- *cum om-*
lissimum: atque inde ad quod suscipiendum for- *nium peri-*
midolosius conari deberemus: si quidè ad id Chri- *culosissi-*
sti charitate, atque gratia diuino verbo pascenda- *um.*
rum suarum ouium, potius quàm tumentis cuius-
piam aure popularis studio, opūque ambitione &
appetitu duceremur, Ideo cum diuus Paulus apud

suum Timothæum probi superintendentis, ac
 defessi custodis virtutes, quibus effulgere hab
 ret prius quàm ad id functionis eum assumi
 let, enumerâset, protinus subdit: Si quis de
 suâ præesse nescit, quomodo Ecclesiæ Dei dili
 gentiam adhibebit? Ne ergo fuerit Neophytus,
 est, nouellus, nouitius, nouum germen, noua
 ta, siue (vt alij interpretantur) recens Christo
 situs per baptismum. Cur ita? Ne, inquit, in super
 biam elatus, in iudicium incidat diaboli. Diffi
 quippe est boni præceptoris fungatur officio,
 se non agnouit aliquando discipulum. Qui de
 pulus esse non didicit, facile elatus & superbus
 nouo honore, incidit in diaboli laqueum, & dan
 nationem: sed oportet ab omni fastu tumore
 procul abesse, & famam habere non obnoxia
 probis, aut calumniis. Itaque qui sibi (inquit Ch
 sostomus) vel leuis culpæ conscius est, malè pu
 factò facit, eam rem appetens, qua indignum
 per opera facit. Non enim decet huiusmodi
 gere, sed potius regi. Eum quippe, qui regendo
 lios suscipit, tanta decet gloria virtutis excellere
 vt instar Solis, cæteros veluti stellarum igniculis
 in suo fulgore obscurer. Debet huiusmodi vitam
 habere immaculatam, atque compositam: vt con
 nes in illum, & in eius vitam, veluti in exemplum
 aliquod excellens intueantur. Vigilantem rursum
 esse necesse est illum, qui non tantum sui curam
 habet, verum etiam reliquorum. Decet, inquam
 cum peruigilem esse, qui eiusmodi est, ac spiritum
 viuere, & affectus sui flammam operibus ipsi

1. Tim 3.

Neophy
 tus quis.

Chrysost.

Qualis
 debe esse,
 qui in
 episcopum,
 aut sacer
 dotem seli
 gi debet.

ostendere, ducēsq̄ omnes sollicitudine atque industria superare, vt die noctūque exercitum & castra perlustret, laboret, & sui officij munus diligētissimē impleat, atque omnium curam ac sollicitudinem gerat. Haecenus Chrysostomus. Oportet & illum testimonium habere bonum ab iis qui foris sunt, ne opprobrio & scādalo sit Gentibus, & in condemnationem incidat calumniatoris: hoc est, ne eandem incurrat damnationem, quam ille per arrogantiam pertulit. Oportet nempe Episcopum, vel quēlibet sacerdotem tam claris moribus & vita conspicuum esse, vt ne Ethnici quidē habeant quod iure obiiciant flagitium. Vnde Aelius Lampridius in vita Alexātri Seueri tradit Christianos, si quando sacerdotes ordinare voluissent, prius ipsorum proposuisse nomina palām, hortatōsque populum, vt si quis quid haberet criminis, probaret manifestis rebus. Hoc ad id vtile nimirum existens, vt Ethnici de Christiana religione non malē sentientes, ab impietate sua facilius reuocarentur. Sed & diuus Hieronimus, in Iouinianū, adstruit potius debuisse Petrum in caput Ecclesiā assumi, quā Ioannem, licet à Domino virgo electus fuisset: ne, inquit, adhuc adolescēs & ferē puer, progressā aetatis homini p̄ferretur. Si enim, teste Leone Papa, in quibuslibet Ecclesiā gradibus prouidenter, scienterque cauendum est, ne quid in domo Domini inordinatum sit, aut p̄posterum: quanto magis elaborandum, vt in electione eius, qui supra omnes gradus cōstituitur, non erretur? Nam

1. Tim. 3.

Aelius Lampridius.

Hieron.

Leo Papa. De electis. ne summorum pontificum ad Ecclesiā cū magistratum.

totius familiae Domini status & ordo nutabit, quod requiritur in corpore, non inuenitur in opite. Sicut autem boni operis sibi comparat fratrem, qui tenet in eligendo sacerdote iudicium, graui semetipsum afficit damnatione, qui ad suae dignitatis collegium sublimat indignum. Proinde requiritur (inquit Origenes in Leuitico) in ordinando sacerdote & praesentia populi, ut sciant omnes certi sint, quia qui ex omni populo est praestantior, qui doctior, qui in omni virtute eminentior, eligitur in sacerdotium: idque adstante populo ne qua postmodum retractio cuiquam, ne quis scilicet populus resideat. Hucusque illi. Quae profecto conuenientia, si suum hodie aequum atque tunc temporis sentirentur vigorem, haudquaquam tanta ambitione magis quam deuotione, permulti limina tenerent Apostolorum. Non tot fauoribus, litibus, uocibus emptitiis, mille denique cum uitae tuae animae periculis ad Ecclesiasticam praelaturam fures & latrones, uicarij Iudae Iscariotis, & Simonis Samaritani uerius quam Christi, anhelerent, & irrumperent. Sed hoc opus commendaretur citius, iuxta diuina praesentiam, fidelibus hominibus, qui idonei essent & alios docere, quique laborarent sicut boni milites Christi, sollicitè curantes seipsum probabilem exhibere Deo, operarios inconfusibiles, rectè tractantes uerbum ueritatis: mansuetos denique ad omnes, docibiles, patientes, cum modestia compingentes eos qui resistunt ueritati, si quando Deus det illis poenitentiam ad cognoscendam ueritatem, & resipiscant à diaboli laqueis, à quo cap-

Origenes.

2. Tim. 2.

ut teneantur ad ipsius voluntatem. Quæ sanè si fierent, res Christiana minus pateretur discriminis: non tot anxietatibus grauaretur, non tot perturbaretur rerum assaultibus. Quandoquidem (vt decet fieri) non nisi qui elegantiorum morum splendore clarescerent, virtutèque sapiètiæ forent præstâtissimi, & qui denique summa eruditione præpolitati essent, ac religionis Christianæ ardentissimi cultores, ad id muneris assumerentur.

At verò cum hac tempestate è diuerso fiant omnia, hoc est, cum nescio quibus, qui huic muneri obeūdo præter fas & meritum, utpote omni literarum peritiâ, morumque probitate & sanctimonia vacui, vltro se ingerunt (vel in hoc sanè à sacris altaribus prorsus abigēdi, si D. Gregorio, legumq; autoritati crederemus, quòd impertunè se ingerant) Dominicum ouile demandetur: cumque illud adepti sunt, nulla eius cura teneantur: sed aut ipsi Deo curandū committant, aut alicui ex diuis, quibus satis (vt blasphemantes aiunt) est ocij: aut certè nebuloni cuiquam vicario, egregiè videlicet insulso, calicibus verò epotandis mirandum in modum studioso: ne tātillum quidem interim vtrique recordantes sui nominis: mirabimur si tam variis diuexemur rerum incommodis, utputa bellis, pestilentis, hæresibus, & fame? Mirabimur si modò nostras preces auerfetur iustus ille rerum arbiter, quum ij, quibus incumbit ex officio primū religionē sancta, vt est apud Originem, ac sciētia rerū salutarium populū imbue-
re, deinde peccata illius sacrificiis expiare, adhæc

*Nō mirū,
si hoc tē-
pore multa
mala per-
pessimus.*

*Pontificū
germanicū
officiū.*

pro eius incolumitate Deum continenter deprecari, hoc non agunt modò, sed quò alij faciunt? nus, more Heli filiorù, suis sacrilegis rapinis prohibent? Non intrantes in regnum cœlorum, sinêtes alios intrare? Quonâ verò pacto oratione, vt iubet Paulus, instarent, vacarêt rerum cœlestium contèplationi, meditationi assiduæ diuinorum datorum cum regio Psalte incumbere, operari darent literarum studio, quò Dei verbo sibi editas oues instituunt, qui à venationum studiis bellorum procellis, à collo muliercularù, à cupiditibus, à quo non (animus meminisse horret, lachrymæ refugit) vllum tempus remittunt? Atque Christo dicête, nemo potest duobus dominari: aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget: aut vni adhærebit, & alterum contempserit. Non potestis, inquit, Deo seruire & mammonæ. Et Paulus: Nemo militans Deo, implicat se negotiis secularibus, vt ei placeat, cui se probauit. Non & qui certat in agone, non coronabitur, nisi legitime certauerit. Nullus ergo, inquit diuus Chrysostomus, Episcopatu, curauit pastorali prædicatione hæc audire detrectet, sed ea agere planè detrectet. Nam & qui certat, non coronatur, nisi legitime decertet. Quid est legitime? Non sufficit, inquit, si quis in certamen tantummodo descendat, sed solum vngatur, aut congregiatur tantum: sed etiam per omnia certaminis seruauerit legem, vt sobrius, grauis, constansque sit, omniaque prorsus obliuiscatur, quæ certantibus congruunt, nunquam præteritò coronabitur.

1. Reg. 2.

1. Thim. 5.

Psal. 118.

Mat. 6.

Luc. 6.

2. Tim. 2.

Chrysostomus.

Vbi verò nunc sunt prisci illi Sacrifici, & mo-
 rum genuina integritate conspicui, & Dominici
 gregis peruigiles obseruatores, indefessiq; custo-
 des? Et qui quum electo Dei populo quicquam
 sinistri emersurum præuidebant, mox inter tem-
 plum & altare, voce lugubri, feruenti cum oratio-
 ne, ceu vi tempestatis cuiuspiam remo obteto ad
 eum preces fundebant, quo delinquenti populo
 propitius fieret, & misericors? Dormiunt sanè illi
 in pace sepulti: nomina verò eorum viuunt inæ-
 ternum, & sapientiam ipsorum narrant populi,
 laudémque eorum nunciat Ecclesia sanctorum.
 Quid narrant illi, aut illa nunciat? Nimirum quòd
 celeberrimi illi prothomystæ, Aaronem dixerim,
 Moysen, Eleazarum, Phinees, ac Samuëlem (vt
 reliquos interim taceam) à tabernaculo Domi-
 ni non descenderent. At quid illic interim agen-
 tes? Nempe vt aut à Deo aliquid discerent, aut
 vt populum docerent. Hæ siquidem sunt, teste
 Origene, duæ vel præcipuæ pontificis partes, vt
 primùm videlicet à Deo discat & perscrutetur di-
 uinarum literarum medullam: deinde vt popu-
 lum doceat, quæ à Deo ipse didicerit, non ex
 proprio sensu, sed quæ spiritus sanctus docet.
 Cæterum vbi illi moderni Hilarius, Augustinus,
 Hieronimus, Martinus, Ambrosius, Nicolaus,
 Chrysostomus, cæterique pij sophiæ antistites?
 in quibus utique tantæ cuiusdam maiestatis de-
 cus conspiciebatur, cum diuinis precibus instarèt,
 vt illorum exemplo virtutumq; emulatione nul-
 lus esset, qui ad rei diuinę studia nõ prouocaretur,

*Antiqui
Sacrifici.*

Ioel. 2.

Eccle. 44.

*Duæ præ-
cipuæ per-
tes ponti-
ficis.*

Origenes.

fibi virtutes infereret, extingueret vitia? Quo-
doquidem num istorum aliquis ad tam inane
farcinam subeundam, habentem nimirum
oneris quàm honoris, si intimè perpendatur,
tro se ingerebat? Minimè gentium. Quin-
cùm testimonium illis omnes perhiberent,
esse vitæ vndiquaque eximiæ, inculpatæ,
centis, puræ, atque integræ: tales denique,
Christianarum ouium vigilantissimam curam
gere possent, si illis concederentur: qui flagra-
tissimo amore Deum diligenter & proximis
qui non minimam charitatem ad opem fer-
dam omnibus haberent: qui denique (vt omnia
in pauca conferam) tales existerent, quales
to affectu efflagitabat Paulus, quos ad id opus
ascisci cupiebat, nimirum ad docendum, exhortan-
dum, consolandum, oportunè & impotenter
increpandum, admonendum, ad reprimenda
bellorum fomenta, nedum suscitanda: ad res-
tendum denique rem Christianam impiè ad-
ministrantibus, & ad sanguinem libenti animo im-
pendendum gregis sibi commissi gratia, nedum
opum affluentiam apprimè feruentes, idonei
capaces essent: Hoc tamen onus omnino
terfugerunt. Quare? Quia quemadmodum
terrestre spirabant graues, at calcato penitus
ræ mortalis amore, ab axe solo pendebant:
haud ignari erant, quantum huic sarcinæ subeun-
dæ inesset molis, ac tædij. At cur non tantum
isti, qui eam tantopere venantur ac concupiscunt,
in adepta reperiunt molestiæ? Quia perbellè

*Antiquo-
rum Pontifi-
cū mores.*

Tit. 1.

illa eximētes, quicquid oneris est in suos vicarios reuoluunt: interim illi mundi istius ac ventris sui negotiis omnino impliciti. Quos sanè suis depin- gēs coloribus D. Ioānes Chrysoſt. In procurato- res (ait) & dispensatores, cauponēsq; redacti sunt Episcopi, & qui Ecclesiasticæ dignitati præſunt: imò verò istos etiā curę & sollicitudines seculariū rerū superauerūt, ac ceu spinæ suffocauerūt. Cūq; oporteat ipsos animarū habere curam nostrarū, hoc prætermiſſo, illa sollicitè curant, quę publica- nis quæstoribus, ac villicis curāda sunt: de quibus etiam quotidie cogitant, & peruigilant. Itē que in illud Matthei: Vade, & vende vniuersa quę ha- bes, & da pauperibus, & veni, sequere me. Opor- tunè, inquit, nūc hæc ad Ecclesiæ præſides propter latas Ecclesiarum possessiones meritò dici pos- sunt. Non enim aliter sequi Christum possumus, nisi fuerimus secularis curæ expertes. Nunc ve- rò, proh dolor! vindemię ac messi sacerdotes Dei, venditionique ac emptioni assistent. Et quidem qui figuræ & vmbre cultū habebāt, quantis cor- poralior eis administratio esset cōmissa, omnium tamen harum rerū erant immunes. Nos verò, qui ad penetralia cælorum vocamur, qui ad vera san- cta sanctorum ingredimur, mercatorū rursus, & cauponū curas suscipimus. Vnde & magna scri- pturarum negligentia oritur, ingēs in orando fe- gnities, ac caterorum omnium contemptus. Hactenus Chrysoſtomus. Cuius sententię acce- dit & dulciloquius ille Bernardus, quodam ser- mone, quem de conuersione diui Pauli textuit.

Chrysoſto- mus in Ma- los Eccle- sia pasto- res.

Mat. 19.

Vnde scri- pturarum negligentia, & orando contemptus.

Bernard. Hac tempestate, inquit, heu Domine Deus, sunt in persecutione tua primi, qui videtur in ecclesia tua primatum diligere, gerere principatum. Arcem Sion occupauerunt, apprehederunt inuentiones, & vniuersam deinceps liberè ac temerè statuerunt tradunt incendio ciuitatem. Misera conuersatio, plebis tuæ miserabilis subuersio. Atque vti nam hac parte sola nocerent! Esset tunc qui, Dominica præmonitus ac præmunitus, hortatione, daret operam ipsorum exempla imitari, sed obseruare præcepta, iuxta illud: Quod dicunt facite, & ad opera eorum nolite respicere. Nunc autem dati sunt sacri gradus in occasum turpis lucri, & quæstum æstimant pietatem. Quos piouissimè siquidem pietatis inueniuntur in facienda, imò accipièda magis animarum cura: hæc penes illos cura minor, & de animarum salute nouissima cogitatio est. An verò saluatorum grauior vlla esse potest persecutio? Responsum in Cantica, Sermone 33. hæc ipsissima de plebe generis: Væ (ait) generationi huic à fermento Pharisæorum, quod est hypochrismus (si tamè hypochrismus dici debet, quæ iam latere præ abundantia non valet, & præ inobedientia non querit) serpenti die antiqua labes per omne corpus Ecclesie, quòd latius, eò desperatiùs, eòque periculo quòd interius. Nam si insurgeret apertus inimicus hæreticus, mitteretur foras, & arceretur: si violentus inimicus, absconderet se foras ab eo. Nunc verò quem eiciet, aut à quo abscondet se? Omnes amici, & omnes inimici

Scelesti Ecclesia ministri, qui in suis hereticis, ac hostibus pernitiosiores.

Omnes necessarij, & omnes aduersarij. Omnes domestici, & nulli pacifici. Omnes proximi, & omnes quæ sua sunt, quærunt. Ministri Christi sunt, & seruiunt Antichristo. Honorati incedunt de bonis Domini, cui nec honorem deferunt. Inde is, quem quotidie cernis, meretricius nitot, histrionicus habitus, regius apparatus. Inde aurum in frænis, in sellis, & calcaribus: ac demum plus calcaria, quàm altaria fulgent. Inde splendida mensæ & cibus & cyphis. Inde comestiones & ebrietates. Inde cythara & lyra, & tibia. Inde redundantia torcularia, & promptuaria plena, eructantia ex hoc in illud. Inde doli pigmentaria. Inde referta marsupia. Pro huiusmodi volunt esse, & sunt Ecclesiæ præpositi, decani, archideceni, episcopi, archiepiscopi. Nec enim merito cedunt, sed negotio illi, quod perambulabat in tenebris. Olim prædictum est, & nunc tempus adimpletionis aduenit: Ecce, in pace amaritudo mea amarissima. Amara prius in nece Martyrum, amarior post in conflictu hæreticorum, amarissima nunc in moribus domesticorum. Non fugare, non fugere eos potest. Ita inualuerunt, & multiplicati sunt super numerum. Intestina, & insanabilis est plaga Ecclesiæ, & ideo in pace amaritudo eius amarissima. Vox plangentis in tempore isto: Filios enutriui, & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me. Spreuerunt utique me, & macularunt à turpi vita, à turpi quæstu, à turpi commercio, à negotio denique perambulante in te-

*Gala. 5.
Isa. 5.
Psal. 143.*

Psal. 90.

*Psal. 38.
Amaritudo Ecclesiæ nunc amarissima.*

Isa. 1.

nebris, Haecenus ille. Quo mehercle quid luculentius apertiusque dici potest de horum temporum, in quibus vitam incolimus, infelicissimo statu? Quid scabiem huius tempestatis Christi patrimonij direptorum quotidie magis ac magis prurientem, æquè defricare? Quid rerum dispersa hinc in dies nascentia monstrare evidentius? Atque vnde proficiscitur obex ille tam ingens, tamque difficilis, ac caliginosus, iter precum nostrarum occudens, quominus ad Deum nostrum & euolent, & pertingant?

1. Tim. 2.

Iubet Paulus fieri imprimis obsecrationes, dehinc orationes, adhæc postulationes, postmodò gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro regibus, & iis qui in sublimitate constituti sunt, vt qui etiam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & castitate. Vult præterea viros orare in omni loco, leuantes puras manus in cælum sine ira, & disceptatione. At viderò quomodo ij, qui in hoc positi sunt prædicatores & Apostoli, ne tantillum quidem id curent, vtpote aliò animum inflexum habentes: mundanis vtique (vt iam diximus) curis præpediti, fluxarumque rerum spinetis intricati, perplexi, ac suffocati, cum hæc alioqui summa cum tranquillitate peragi debeant: quid tandem mirabimur, si Deus nos permittat tot tantisque quas quotidie perpetimur, perturbationibus concuti? tantis bellorum procellis inuolui? tantis contagiosa ferè vbique terrarum pestis clade affici? Id nimirum illis, qui cæteris viam præire

Non miris
si multa
mala per-
pessimur.

bent negligentibus? Imò non negligentibus modò, sed & sapenumero in qualibet re nefaria primas tenentibus: nedum alios orationis vi, crebris concionibus, & exemplo, à viis suis malis coerceant? Porrò quomodo alium à sordibus abluat, qui lutosas habeat manus? Quomodo possunt credere, indèque adeò quippiam, quod Deo gratum sit exequi (quia, teste Paulo, sine fide impossibile est, Deo placere) qui gloriam ab inuicem accipiūt, & gloriā, quæ à solo Deo est, nō querūt? Quomodo verò plebs, ait poëta quidā haud indoctus ipsos alloquens,

*Non potest
aliorū esse
medicus,
qui vlceribus
scaber.*

*Hebr 11.
Ioan. 5.*

*Ipsa colat Diuos, cum vos, qui fulmine bruto
Stringitis in vestras aures mutiret hyaras,
Conspiciat diuis, ipsique oppedere Christo?*

Quonam pacto eleganti forma depingat hominem scædus pictor, & rei pingendi ignarus? Alios ad perfectionis littus dirigat, qui adhuc in delictorum, vitiorūque fluctibus versatur, & circumfertur? Festucam de oculo fratris sui non eiiciat, quem trabes in oculo suo premit, ac degrauat? Cæterum quemadmodum (inquit Ambrosius) nihil proficit medicamen vulnere adhibitum, cui adhuc ferrum adhæreat: ita nil illius proficit oratio, sed incassum diuinas aures obtundit, cuius mens nusquam à caducarum rerum fluxu, dolo, odio, & ambitione sedatur, & conquiescit. Quò quidem fit, vt cum istiusmodi sint, quibus istud incumbit ex munere, vt iram & excandescentiam diuinam ob scelera nostra in nos desæuientem, assiduis preceationibus,

*Mat. 7.
An. brosi.*

crebra exhortatione, ac demum salubri con-
 lio auertant, nec faciant, ne cui mirum videri
 beat, si tantis quotidie inuoluamur tumultibus
 procellis, tamq; feris estibus res Christiana ag-
 tur. Si dubio procul Mosem, Aaronem, & Sa-
 muelem, atq; Iob, hodie haberet Ecclesia (inquit
 diuus Cyprianus) cum inuocarent, exaudirentur
 & orantibus Iob, & Noë, ac Daniele, populo pre-
 ceretur. Moyses, & Aarō (inquit regius Psalterii)
 sacerdotib; ei; & Samuel inter eos, qui inuocāt
 mē eius. Inuocabāt Dñm, & ipse exaudiebat eos
 in colūna nubis loquebatur ad eos. Cur ita? Quo-
 (inquit) custodiebāt testimonia eius, & præcepta
 quod dedit illis. Sed rarus hodie Moyses, qui oc-
 dat sacrilegos. Rarus Aaron, qui coram Pharaone,
 ne, comminationes diuinas edicat. Rarus Samuel,
 qui inobedientes lugeat. Rarus Phinees, qui per-
 fodiat impudicos. Rarus Iob, qui pro filiorū ne-
 gligētia sacrificiū offerat. Rarus Noë, qui iis, qui
 bus subuersio imminet, archa bitumine lita, pre-
 uideat: qui ve in tempore iracundię fiat recon-
 liatio, quò tandem reliquæ terrę parcat, harum
 quibus in dies afficimur, calamitatum inundante
 cataclismo. Quos profectò, flens cum Apostolo
 dico inimicos crucis Christi: utpote qui terrena
 sapiant, & quorum Deus venter: qui denique in
 his quæ dicere nefas est, impudentes letentur, at-
 que exultent. Venerunt profectò periculosa tem-
 pora, quæ idem prædixit Apostolus, in quibus ve-
 luptatum amatores, magis quàm Dei, speciem
 quidem pietatis habentes, virtutem verò illius

*Cyprianus
 in tractatu
 de ieiunio,
 & tenta-
 tione.*

Psal. 98.

Exod. 6.

Exod. 5.

1. Reg. 15.

Num. 25.

Iob. 1.

Gene. 6. 7.

Philip. 3.

*Periculosa
 tempora.*

2. Timo. 3.

abnegantes, inueniuntur præpositi innumeri: qui ieiunia, & orationes ne digito quidem mouent: in quorum manibus iniquitates sunt, & meritis eorum dextera oneratur. Frustra ab huiusmodi queruntur miracula, frustra auxilia imploratur. Non sunt idonei intercessores, Domini contemptores: nec conuenienter ad eum placandum accedunt, nec conciliant, quem offendunt. Hactenus Cyprianus. His itaque verbis plus satis liquecit, non mirandum videri debere, si sinat nos Deus noster tot affici calamitatibus, atque rerum dispendiis.

Psalm. 136.

Quod sanè vt luculentius apertiusque posses perpèdere, id nò solùm veterum Prophetarum oraculis, sed illorum quoque qui mustum diuini spiritus abunde hauserunt, illiusque primitias mox à Christo passo acceperunt, probabilibus testimoniis, operæ precium duxi cõprobare. Vt pote quibus ceu ad perpèdiculum valeas non dignoscere modò, quas ob res, tot in dies rerum discrimina perferimus: verum etiã colligere, quantùm obsint reipublicæ Christianæ, qui ad Christi ouilis fouendi sollicitudinè prædones veri, quàm pastores intrudere præsumunt. Quanto rursus sint eidem incõmodo illi, qui huic obeũdæ prouinciæ turpis lucri gratia citius, quàm Dei & fraternæ charitatis amore, se accingere nõ verentur: qui denique regnãt (inquit apud Prophetam Dominus) & non ex me: principes gregis mei existunt, & non cognoui. Vnde & sacrificia eorum (inquit) tanquam panis luctus: omnes qui manducant ea, contami-

Ratio cur ad confirmandum quod proposuit, tot autoritates & sententias adducat.

Osee 8. Sacrificia, et orationes eorum,

qui cum
diuinam
iram pla-
care debe-
rent, pro-
uocant.

Domini-
ca conque-
fitio de im-
prebis sa-
cerdoti-
bus.
Ezech. 22.

Isa. 30.

nabuntur. Ventum seminabunt, & turbinem
tent: culmus stans, non est in eo germen, non
ciet farinam: quod si fecerit, alieni comedet eas
Hostias offerent, immolabunt carnes, & com-
dent, & Dominus non suscipiet eas. Nunc reco-
dabitur iniquitatis eorum, & visitabit peccata e-
rum, & in Ægyptum couertentur ipsi. Et in E-
chiele: Sacerdotes, inquit Dominus, contemp-
runt legem meam, & polluerunt sanctuaria mea.
Inter sanctum & prophanum non habuerunt
stantiam: inter pollutum & mundum non inter-
xerunt, & à sabbatis meis auerterunt oculos suos
& coinquinabar in medio eorum. Et quæ sunt
his virum, qui interponeret sepem, & staret appo-
situs contra me pro terra, ne dissiparem eam, &
non inueni. Ideoque effudi super eos indignati-
nem meam, & in igne iram meam consumpsi eos.
Viam eorum in caput eorum reddidi, ait Dom-
nus Deus. Per Isaiam quoque in eos indignati-
spiritus sanctus, cum dicit: Væ, filij desertores, &
cit Dominus, vt faceretis consilium, & non ex-
& ordiremini telam, & non per spiritum meum
adderetis peccatum super peccatum: qui ambu-
tis vt descendatis in Ægyptum, & os meum non
interrogastis, &c. Quibus quidem verbis nil aliud
significare volebant Prophetæ, quam exitalia
ferandaque tempora, quæ nunc aguntur, ob eccl-
siae Christianæ videlicet pastorum damnanda an-
bitionem, ac sibi commissarum ouium negligentiam. Quæ
etiamnum tempora tum perinde atque iam iam ad-
uenissent, hac lamentabili voce deplangebat illi

Propheta: Venerunt, inquit, dies visitationis, venerunt dies retributionis: scito, Israel, te stultum prophetam, insanum virum spirituales, propter multitudinē iniquitatis tuæ, & amentia. Speculator Ephraim cum Deo meo: propheta laqueus ruinae factus est super omnes vias eius: insania in domo Dei eius. Profundè peccauerūt, sicut in diebus Gaba. Recordabitur autē iniquitatis eorū, & visitabit peccata eorū. Quā porrò visitationem si queras, hāc capite tertio luculēter aperit sub typo Ierusalem & Iuda, in hęc verba. Ecce, inquit, dominus exercituum auferet à Ierusalē & à Iuda validum & fortē, omne robur panis, & omne robur aque; fortem & virum bellatorem, iudicem & prophetam, ariolum & senem. Principem super quinquaginta, & honorabilem vultu, & consiliarium, & sapientem de architectis, & prudētem eloquij mystici. Et dabo pueros principes eorū, & effœminati dominabūtur eis. Et corruet vir ad virum, & vnusquisq; ad proximum suum: tumultuabitur puer contra senem, & ignobilis aduersus nobilem. Rursus Isaias eadem mala subindicans: Propterea, inquit, captiuus ductus est populus meus, quia non habuit, qui eum doceret scientiam: & nobiles eius interierunt fame, & multitudo eius siti exaruit. Propterea dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum absq; villo termino. Et descendunt fortes eius, & populus eius, & sublimes gloriosique eius ad eū. Et incurabitur homo, & humiliabitur vir, & oculi sublimiū deprimētur, & exaltabitur Dñs exercituum

*Ob peccata nostra,
Deum se-
pennuero
dare nobis
nostris mo-
ribus con-
gruos pa-
stores.*

*Typo Iero-
solumae
& Iuda,
populus
Christia-
nus desi-
gnatus.*

in iudicio, & Deus sanctificabitur in iustitia. Hæc tenus Isaias. Quereres apertiore iniquitatis improborum pastorum visitationem, nostrique omnium ob eorum improbitatem, vltionem?

Quò sit certè, vt concludendum censeam, imò & adfirmare audeam, nec alium quemlibet sanæ mētis inficiari arbitrer, vtpote tot prophetarum oraculis edoctum, hoc scelus esse, ob quod in die tantis vndique rerum tumultibus inturbatur Respublica Christiana: principes nostri tā pernacibus digladiantur animis: passim Bellona fremmit, & clangor tubæ vbique concrepat: fulgur armorum per attonitas vrbes & agros remittit: vbique locorum intentantur iræ, atque commota preliorum tempestas quibuslibet regionibus minatur excidium. Tot denique rei bellicæ gloria maximè strenui, rerumque bene gestarum, ac vitæ dignitate illustres, his superioribus annis, ingenti cum totius Christiani orbis dispendio, occubuerunt. Vis & alia proferā prophetarum testimonia, quæ id copiosissimè tibi comprobent. Audi quid de hac re per Ieremiam dicat Dominus. Is porrò cū plus satis de improbis pastoribus conquestus esset, quòd vineam suam demoliti fuissent, sortemque suam immaniter conculcassent, eā ob causam protinus fudit: Super omnes vias deserti venerūt omnes vastatores terræ: quia inde gladius Domini deuorabit ab extremo terræ, vsque ad extremum eius. Non est pax vniuersæ carni. Seminauerunt triticum, & spinas messuerunt: hæreditatem acceperunt, &

*Vnde rerū
Christia-
narum tā-
ta turba-
tio.*

Iere. 12.

non eis proderit. Confundemini à fructibus vestris, propter iram furoris Domini. Hæc dicit Dominus aduersus omnes vicinos meos pessimos, qui tangunt hæreditatem, quam distribui populo meo Israël. Ecce ego euellam eos de terra sua, & domum Iuda euellam de medio eorum. Et rursum: Sanctus Israël Domino primitiæ frugum eius: omnes qui deuorant eum, delinquent: mala venient super eos, dicit Dominus. Quæ profectò mala, capite quintodecimo, fufius edisserit in hunc modum: Et dixit Dominus ad me: Si steterint Moyses, & Samuël coram me, non tamen est anima mea ad populum istum. Eiice illos à facie mea, & egrediantur. Quòd si dixerint tibi: Quo egrediemur? Dices ad eos: Hæc dicit Dominus. Qui ad mortem, ad mortem: & qui ad gladium, ad gladium: & qui ad famem, ad famem: & qui ad captiuitatem, ad captiuitatem. Et visitabo super eos quatuor species, dicit Dominus. Gladium ad occisionem, & canes ad lacerandum, & volatilia cœli ac bestias terræ ad deuorandum, & dissipandum: & dabo eos in commotionem vniuersis regnis terræ. hucusque Ieremias. Vbi quidem videre est, quanto rei Christianæ sint incòmodo, quantumque sibi malum accersant, qui aliunde in ouile Christi conscendunt, quàm per eum, qui via, veritas est, & ianua, Christum. Aut certè cùm in illud irrepsérunt, in eo pascendo secus se præstant, atque is qui dicit, Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas, & cognoscor à meis.

Iere. 2.

*Quatuor
malorum
species,
quas ob
sciebra no-
stra Deus
nobis im-
mittit.*

Ioan. 10.

In ambi-
tionē mira
inuelit. O scelus itaque ambitionis, modis omnibus de
testandum, cuius gratia in Christianum orbe
tāta mala proficiscuntur & emergunt! Scelus pro
fectò non recens inuentum, sed vnde quondam
Gen. 13. etiam iurgium inter Abrahamum sanctissimum
illum patriarcham, & eius cognatum Loth, atque
Ibid. 26. inter vtriusque pastores oborsum, alterum ab al
tero diuisit. Scelus, ob quod rursus pastores Ge
rarā contendentes cū Isaac pastoribus, puteum
quo aqua viua reperta, calumnie nomine insigni
tus est. Scelus, quod mirum in modum olim re
formidās Moyses, ne eo infectus aliquis, pro
ciā, quam à Deo acceptam obibat, præficeretur.
Num. 27. posteaquā fato concessisset: ita anxie efflagitauit
Dominum. Prouideat Dominus Deus spirituum
omnis carnis hominē, qui sit super multitudinem
hanc: & possit intrare, & exire ante eos, & edu
re eos, vel introducere: ne sit populus Domini
cut oues absq; pastore. Nos itidē, nisi Moysi ex
plo, pro virili enitamur, ad Deum toto mētis affe
ctu in orationē prouoluti, ipsius suffragiū expo
cere, quò ad alendū, & ad diuini verbipascua adde
cēdū reducēdūq; gregē Dominicū, eideſpiciantur
Iere. 3. pastor idoneus: vt videlicet, iuxta Ieremiam verbū
eum valeat pascere scientia & doctrina: ad quod
2. Cor. 10. bet præterea hostiū incurſus, pura oratione arma
tas manus obtendere, ad destructionem denique
munitionū, cōsiliorūmq;, & omnis altitudinis ex
tollentis se aduersus scientiā Dei: fieri vllò modo
nō potest, vt ad terrā illam viuentiū, vnde autem
Prothoplaste excidimus, incolēdā, remeare igno

rante ac ignauo duce queamus. Quin potius, quā-
 diu peregrinamur à Domino, mille horrendæ ac
 vastæ solitudinis mundi huius calamitatibus sub-
 acti, atque velut oues quæ perierunt, huc illucque
 dispersi: tandem in tartara cum nostro duce ru-
 amus, ac delabamur præcipites, iuxta illud Euange-
 licum: Si cæcus cæco ducatum præbeat, ambo in
 foueam cadent. Quod porrò non parum etiam
 extimescens diuus Paulus, ita suos Philippenfes
 singulari cum exhortatione obseruabat: Si qua
 consolatio in Christo, si quod solatium dilectio-
 nis, si qua communio spiritus, si qua viscera ac
 miserationes, complete gaudium meum, vt ne
 quid in vobis fiat per contentionem, aut inanem
 gloriam: sed per humilitatem animi, alium quis-
 que se præstantiorem existimet. Quare? Quia
 nihil malorum aut perniciosi in hominum vitam
 vsquam emergit, quod hac Deum omnibus mo-
 dis exasperante ambitione nõ accersatur. Radix,
 quippe omniũ malorũ (inquit ille) est cupiditas:
 quam quidã appetentes, errauerũt à fide, & inse-
 ruerunt se doloribus multis. Qui enim volunt in
 hoc seculo diuites fieri, incidunt in têtationem, &
 in laqueum satanæ, & in cupiditates multas no-
 xias & stultas, quæ demergere solent homines
 in exitium. Repete siquidem, si meis, aut diui
 Pauli citius, dictis accedere nolis, veterum mo-
 nimenta: relege quicquid est, aut aliquando fuit
 tragædiarum: quicquid vnquam à priscis illis ty-
 rannis, qui rerum olim potiti sunt, crudeliter ac
 tragicè gestum est, & ab hoc scelere comperies

2. Cor. 9.
 Num. 14.
 Dent. 32.

Mat. 19.

Philip. 2.

Radix om-
 nium ma-
 lorum cu-
 piditas.
 1. Tim. 6.

Ambitio
 scelerum
 omnium
 cardo.

profectum initium. Si pariter spectes nunc
 que locorum grassantes efferacissimos rerum
 multus: si plerisque in locis defauiantes ang
 stias famis, sterilitatis frugum, & pestilentia
 piorum Christi pauperum oppressionem: si
 bium igni ferroque euerisionem: si denique qu
 rumcunque aliarum calamitatum genera atte
 das, hinc oboriri vel ex iam adductis prophet
 rum oraculis inuenies. Quod & diuus Innocen
 tius, eo tractatu, quem de utilitate condicio
 humanae edidit, comprobat his verbis: Illa, inque
 sacrilegia committit & furta, rapinas exercet
 praedas, bella gerit & homicidia, Symonias ve
 dit & emit, iniquè petit & recipit, iniuste neg
 tiatur & sceneratur, instat dolis & imminet fra
 dibus, dissoluit pacta & violat iurameta, corrup
 pit testamenta & peruertit testimonia: quum
 adipiscitur quod optauerat, desiderat amplius
 semper in habendis, & nunquam in habitis fine
 stituens. Sanguisugae siquidem duae sunt filiae, dicitur
 tes, Affer, affer. Nam crescit amor numi, quum
 ipsa pecunia crescit. Cui sententiae accedit & dicitur
 Chrysostomus: Hinc, inquit, sunt pugnae, inimicitiae,
 & bella: hinc contentiones, conuitia, uul
 tiones & contumeliae: ex illa sunt caedes, furta,
 pulchrorumque depradationes. Propter illam
 solum ciuitates & regiones, sed & viae, & omnia
 inhabitabilis etiam, & montes & saltus cum collibus
 & (vt semel dicam omnia simpliciter) & sanguines
 scarent, & caedibus. Quin neque a mari abstant
 hoc malum, sed & illic multa grassatur, luxuria
 turq

*Innocen-
 tius.*

*Ambitio-
 nis desiri-
 ptio.*

Pro. 30.

*Chryso-
 stomus in E-
 pistola ad
 Romanos.*

turque insania, pyratibus illud undique, obsidibus, communemque quendam latrocinandi morem observantibus. Propter hanc etiam naturam quoque leges inuertuntur, cognationis iura pelluntur, atque ipsius humanæ substantiæ iusta debita corumpuntur. Pecuniarum quippe tyrannis non solum adversum vivos, sed & mortuos dextras armavit. Neque enim vel mortis medio pactis induciis, quietem illis permittunt, sed effractis loculis, in mortua etiam corpora scelestas manus extendunt: eum, qui ab hac liberatus est vita, à suis insidiis liberum quiescere non permittentes. Breuiter, quicquid vspiam malorum inueneris, siue domum spectes, siue forum, siue iudicia, siue senatorum conuentus, siue regiam, seu quocumque tandem respicias, videbis hinc omnia nasci. Et rursus in priorem Epistolam ad Timotheum: Cuius mali ille (inquit) causa non sunt? Nonne harum gratia concupiscimus? non rapimus? non eiulatu perstrepiamus? non inimicitias subimus? non conferimus rixas? non contentiones perpetuas teximus? nonne inter parentes & fratres saeuierunt? nonne iura naturæ ac præcepta Dei, & omnia prorsus violarunt, qui illarum tenentur desiderio? nonne harum causa iudicia sunt instituta? Tolle itaque pecuniarum studium, & omnia mala sublata sunt. Conquieuit bellum, cessauit pugna, inimicitia in gratiam redeunt, sedatae sunt haereses, & contentiones omnes. Huic item sententiæ adstipulatur & diuus Hieronimus, quum in hunc modum Rustico Episcopo scribit: Propter auaritiam sacerdo-

Pecuniarum tyrannis.

Pecunia malorum omnium causa.

Haereses ab auaritia & ambitione proficisci. Hieron.

rum, inquit, sæpe odia & sectæ confurgunt
hinc Episcopi accusantur à clericis: hinc principium
omnium litium: hinc omnis detractio
caussa: hinc origo fit cuiusvis criminis.

Atqui magis istud, ô diui, Chrysostome, Innocenti, & Hieronime, fateremini, si nunc in vi-
essetis, ac intueremini ita hoc tempore Chri-
stianæ religionis vel vnica propugnacula, egre-
gè insulsis posthaberi, candidatosque Ecclesie
(ad hoc utique, ut iam diximus, à nostris maioribus
variis cumulatae prouentibus, quòd in-
broum in area Domànica sedulò trituran-
eorum suffragiis alerentur, qui altario deser-
rent) sua possessione hæreditaria priuari: at-
quavis siue stupidiore plerumque, nullaque
narum literarum facundia præditos, aut mor-
integritate conspicuos, ea potiri. Plus denique
hac tempestate quorundam assentatorum
re temerariam impudentiam, quàm omni
parte exactorū absolutissimam industriam. Quo-
bus sanè luscatis, quid ad illustrandam vultu
hanc orbis machinam fulgoris superest? Tollite
siquidem hæc solaria luminaria: & cætera quæ
que densissimis tenebris obfuscati conspici-
Tolle cælos, hos arcana continentes cælestia
spiritu Dei ornatos, verboque firmatos Deo
nico: & neminem, qui ordinet testamentum
ius super sacrificia, aut annunciet iusticiam
iuuenias. Tolle nubes has, unde totius rotæ
plausibilis doctrinæ stillat pluuia: & nullum
perias, qui arcum illum, signum utique illud

*Dent. 25.
1. Cor. 9.*

*Proborum
Ecclesie
pastorum
tituli.
Soles.
Cæli.
Psalm. 32.
49.
Nubes.
Gene. 9.*

felicissimi inter nos & Deum nostrum quon-
 dam statuti fœderis, quo nobiscum pactus est
 ipse, se nunquam aquis diluuij orbem dissipatu-
 rum, sustentet, ac fulciat. Nil denique veritatis,
 aut virtutis magnificentiæ vniuerso orbi super-
 esse videbis. Porrò, Regio vate contestante, ve-
 ritas Dei vsque ad nubes sese exporrigit & attol-
 lit, & super Israël magnificentia, ac virtus eius in
 nubibus se exerit. Mirabilis siquidem Dominus
 in sanctis suis, vtpote quorum ministerio dat vir-
 tutem, & fortitudinem plebi suæ. Tolle insuper
 fundaméta hæc, super quæ omnis Ecclesiæ ædifi-
 catio constructa, succrescit in templum sanctum
 in Domino. Tolle has portas, quibus ex saphiro
 & smaragdo, hoc est, dono sapientiæ & consilij
 fabrefactis, conspiciebat pius ille pater Tobias
 sanctâ illâ ciuitatē Ierusalē (quæ est mater nostra)
 insignitam. Aufer atria hæc, quæ solent in hym-
 nis confiteri Domino, & ipsius portas intrare in
 cōfessione: quibus deniq; suis illucescit Dominus,
 quò scitè noscant qui illas ingrediūtur, quomodo
 eos oporteat in domo Dei conuersari, quæ est
 Ecclesia Dei viui, columna & stabilimentum ve-
 ritatis: Et quos rursum docet Paulus eò constitu-
 tos, vt operâ omnē suam dent ad cōsummatōnē
 sanctorū, in opus ministerij in ædificationē cor-
 poris Christi. Tolle, inquam, hæc omnia, & mox
 quicquid constructum est, collabi, & in præcep-
 tuere cōspicies. Tolle deniq; sal istud, quo sermo
 omnis in gratia conditur, & morum temperātia:
 quòdque in oblatione iubetur veteri lege adole-

*Psal. 35.
67.*

Fundamēta.

Ephes. 2.

Porte.

Tobia 13.

Gala. 4.

Atria.

Psal. 99.

1. Tim. 3.

Ephes. 4.

Sal.

Collo. 4. ri Domino: quid nisi insipida, insulsa, & putida
 Levis. 2. quæque videas? Cæterum lucernas has de candelabro
 Lucerna. labro sub modium redige, quò hominibus
 Mat. 5. luceat: quid quæso nostræ fidei lumina ingredien-
 tibus fuerit luminis? quid cõtrà non offensivum
 non densissimarum tenebrarũ, & obscurissimæ
 caliginis ubiq; videris? Ita me hercle, ne utique
 existimãdum venit, Christianã religionem post
 splendido coruscare lumine corã hominibus, &
 opera cuiusquã nostrũ bona haberi, quò per
 tandẽm glorificetur pater ille cœlestis: quã
 Ecclesiastico candelabro, ceu ad sagittã scopulũ
 perponentur illi, qui ne tantillum quidẽ cum Pa-
 lade (quod dicitur) habent cõmercij: his possi-
 bitis, & velut fundamentis, propugnaculis, colu-
 nis, ac basibus, quibus totius Ecclesiæ moles
 fulciri habet, detractis, qui in exercendis pas-
 salibus sarcinis, animarũ salutẽ solerter obser-
 vare, purũque Christum sibi cõmissi gregis mem-
 bus instillare valeant. Quando quidẽ, quid (rogat)
 adegit Martinum Lutherum, vel præcipuum
 put detestandẽ eius, quæ nũc ubique locorũ gra-
 satur, hæreseos (vt reliquos interim suæ factionis
 taceam) in tam pudenda flagitia prolabi, tamque
 atris liuoris aculeis concitari: vt ita effrãni ne-
 qua fronte, atque silicea mête in Christianã pu-
 ratem debaccharetur? Naviculã Petri tam dilu-
 loribus errorum procellis & anfractibus cõcuti-
 re, imò funditus elidere contenderit? libros, quos
 paulò antè in Ecclesiæ catholicæ encomionẽ de-
 derat, in ipsius exitium ac perniciem retorquentes

*Quid im-
 pulit Mar-
 tinum Lu-
 thicum ad
 edendos in
 lucem suos
 famosos li-
 bros.*

Quid, inquam, ipsum cum ad suos famosos libellos, tum vel potissimum ad illum, quem de captivitate Babylonica inscripsit, mille iam olim conscriptorum patrum consiliis, & autoritate, damnatarum hæreseôn refricatore, in incautum vulgus spargendum impulit? Nonne eò videlicet quòd (quemadmodum à compluribus fide dignis accepimus, & ille variis in locis suorum operum testatur) quum Romam missus à duce Saxonix, plerosque còspiceret, nulla virtutum suarum còmendatione, aut morum splèdore, sed variis tantummodò nùmorum impensis fretos, præter fas & meritù ad Ecclesiastica munia obeunda euehi, qui neutiquã essent animarù salutis subsidio futuri, sed ouium lanã solùm egregiè deglubitur? Còtra, illos, qui nõ minùs ornamento vitæ, quàm laude eximia, & maxima ratione salutis popularis perfungi beneficij (quod vocant) munere, ac non parù gregi Christiano prodesse possent, eo priuari: ipsemet etiã eadem via repulsam passus? Atqui si id quidè impetrãssset cum gratia, probatissimum fortasse, & maximè salutarè pastorem habuisset Ecclesia Catholica, què hæctenus infestissimum, pestiferum, & capitalè passa est, patitur, & posthac, ni eius còsiliù Deus dissoluat, patietur hostè. Adeò fastidiosi sumus in æstimandis bonis nostris. Adeò acri circumspectione præuidere habent, quibus huiusce muneris Ecclesiastici elargiendi, distribuendique suppetit facultas, aut potestas sciscendi conceditur, quibus illius prouinciam committat.

*Quare
Martinus
Luthers
in summos
pontifices
sansopere
inuetus
est.*

*Quomodo
Ecclesia
sticovū mu-
nerum di-
stribuēdo-
rum causa
attēda.
3. Ioan. 4.*

*Quid in
dando be-
neficiis
considerā-
dum.*

Quin & sūmo studio attēdere illos cōuenit la-
gitionis causā, nimirum si necesse sit aut vtile,
probare eorum spiritus qui illā appetūt, si ex Deo
sint, an non, hoc est, si illā subire velint spe splen-
doris & gloriā, turpisq; lucri, an gregis Domini
strenuē ac indefessē agenda curā gratia. Ne scilicet
(vt verbis Senecæ vtar) videantur commi-
ti munera superuacua iis quibus non decet
fœminæ arma, rustico libri, aut studis dedito-
ria, & asino lyra. Non enim parum refert, quid
id fiat modo: quando sacrilegio, & anathema-
tis crimine aliquorum ad id malè ascitorum
iūsque oscitanter ac supinè obita opera, tanta
dere sit passim oboriri rerum incommoda & ca-
lamitates. Quod nec Ethnicos quidem illos, na-
turali ratione tantum donatos latuit. Ate si qui-
dem ad id haud inscitè Seneca, libro secundo
beneficiis: Videndum est, inquit, & considera-
dū, quid, cui, qualiter, quādo, vbi, & quare sit do-
dū. Nimirum quòd turpissimum genus benefici-
sit inconсульта donatio in dando. Quo fit (inquit)
vt eligendus veniat in dando beneficia, vir sim-
plex, memor, gratus, alieni abstinens, non sui au-
rus, & maximè beneuolus. Bis enim peccas, qui
peccati obsequium accommodas. Et contrā, Bene-
ficio (inquit alibi) dando accipit, qui dignum
dedit. Quemadmodum autem malè filia contu-
lit, qui illam contumelioso & sæpe repudiato co-
locavit; quemadmodum malus paterfamilias
habetur, qui negotiorum gestorum damnato
patrimonij sui curam mandauerit: quemadmo-

dum dementissimè testabitur, qui tutorem filio
 reliquerit, pupillorum spoliatores: sic pessimè
 beneficia dare dicetur, quicumque ingratos &
 scelestos eligit, in quos malè peritura conferat.
 Hæc ille. Cuius sententiæ accedit & illa Sapien- *Eccle. 7.*
 tis: Si multa, inquit, habueris, & non rectè diuise-
 ris, peccasti. Bonum est te sustentare istum, sed &
 ab illo ne subtrahas manum tuā: quia qui timet *Eccle. 12.*
 Deum, nil negligit. Et itē Ecclesiasticus: Si bene-
 feceris, scito cui feceris, & erit gratia in bonis tuis
 multa. Benefac iusto, & inuenies retributionem
 magnam: & si non ab ipso, certè à Domino. Da
 bono, & non receperis peccatorem. Benefac hu-
 mili, & nō dederis impio: & item reliqua, quæ il-
 lic habentur. Et Marcus Tullius in Officiis: Ne-
 minem, inquit, arbitror omnino negligendum, in
 quo aliqua significatio virtutis apparet. Colen- *Quibus*
 dum autem esse ita vnumquemque maximè, *sint maxi*
 vt quisque maximè his virtutibus erit ornatus, *mè benefi*
 modestia, temperantia, ac ipsa iustitia. Tum potis- *cia conse-*
 simum hoc animaduertendum est, vt quisque *rendū.*
 maximè opis indigeat, ita ei potissimum opi-
 tulari. Quod contrā fit à plerisque. A quo enim
 plurimum sperant, etiam si ille his non eget, ta-
 men ei potissimum inseruiunt. Sunt enim multi,
 & quidem cupidi splendoris & gloriæ, qui eripi-
 unt aliis, aliis quod elargiantur, hi que arbitran-
 tur se beneficos in suos amicos visum iri, si lo-
 cupletant eos quacumque ratione. Id autem
 tantum abest ab officio, vt nihil magis officio
 possit esse contrarium. Videndum est igitur, vt

ea liberalitate utamur, quæ pro fit amicis, nocet
 nemini. Nihil est enim liberale, quod non iude
 sit iustum. Extremum autem præceptum in be-
 neficiis, operaque danda, ne quid contra æqui-
 tatem contendas. hæc tenet ille. In quam senten-
 tiam C. Cotta dicere solebat, se operam suam
 polliceri solere omnibus, impartiri autem eis,
 pud quos optimè collocari arbitraretur. Sed
 diuus Hieronimus, hæc docens suum Paulinum
 apertius quod ad pietatem Christianam facit,
 verbis commonstrat: Considera, inquit, Chri-
 sti substantiolam, ne imprudenter effundas,
 est, ne immoderato iudicio rem pauperum tri-
 buas non pauperibus, secundum dictum pruden-
 tissimi viri, ne liberalitate liberalitas pereat. Quod
 (quemadmodum asserit diuus Ambrosius officio
 primo) non vult Dominus suas opes effundi, sed
 dispensari: nisi fortè ut Helisæus boues suos occi-
 dit, & pauperes pavit ex eo quod habuit, ut ma-
 la cura teneretur domestica. Si verò adiuues
 qui possessiones aliorum eripere conatur, non
 probatur largitas. Nec illa perfecta est libera-
 tas, vel largitas, si eam iactantia magis, quàm mi-
 ricordie causa largiaris. Rursus non probatur libe-
 ralitas, si quod alter largitur, ab altero extorqueat,
 si iniuste quærat, & iniuste dispensandum putet.
 Hæc tenet Ambrosius. Quod fit ut cum Lactantio
 Firmiano concludendum censeam, beneficen-
 tiam nullam esse, nec sic dici debere, ubicumque
 necessitas non est. Verum potius perire quicquam
 gratiæ causa tribuitur non indigentibus. Quod

C. Cotta.

Hieron.

Ambro-
sius.

3. Reg. 19.

Lactantius.

etsi gratum est iis, quibus datur, iustum tamen non est: quia si non fiat, nihil mali sequitur. Vnum igitur certum & verum liberalitatis officium est, egentes alere.

Sed quorsum tam multa? Ut nimirum & Ethnicorum, & celebrium Ecclesiae doctorum huc adductis sententiis, se illi contemplantur, quam longe absint cum a naturae lege, tum a Christi doctrina, quantumque sint in causa malorum, qui praeter meritum, ad Christi potius inuadendam substantiam (vt quotidiana experientia docet) quam ad suas oues pascendas, quoslibet indiscriminatim in suum ouile intrudere non veretur. Nec ij quidem quauis indigni, huic se accingere prouinciae obeundae, nec vibratum contra se bicipitem gladium, quo conterat & conquasset Dominus ipsorum capita, tantisper reformidant, vt ab illicitis cruentas manus abstineant. Quid enim? Si Israelitae, duce Iosue, in urbem Hay exigua armatorum copia munita, tenuisque moenium soliditate circūseptam depugnantes, ob vnus delictum anathematis flagitio contaminati, cupita victoria potiri non valuerunt, sed omnium pugnantium robore instar aquae liquecentes, per plures profligati sunt: quin nec is quidem, cuius ope ductumque bellum inibant, placari potuit, nec vrbs quidem euerti, donec qui hoc facinore tenebatur, lapidibus obrutus est: quid vicissim nobis non immitteret incommodi? quibus bellis conquassari nos non sineret? quae victoria nos potiri concederet? imò quos hostes non suscitaret nobis? qui non vnus anathematis,

Ps. 109.

*Exemplis
confirmat
qua sup. à
fusis edis
seruit.
Iosue 2.*

*Ozias rex
volens pra-
ter meritum
& condi-
tionem suam
fungi sa-
cerdotali
officio, le-
pra percus-
sus.
2. Par. 26.
Isa. 37.*

sacrilegiue, peculatus, aut furti solum delictum
sumus obnoxij: sed qui ipsius tam horrenda fin-
daque ingluvie absumimus, confringimus, atque
deperdimus patrimonium? Rursus, si strenuus
ille Ozias (vt Saulem interim omittere) solertius
quodam, sed aliquantò audaciori, & indigniori
conditione diuinæ legis cultusque diuini cerimonie
ductus, arrepto thuribulo, cupiens sacerdotum
officio perfungi, ceteris obnitentibus sacrificiis, et
eam rem tam vehemens terremotus exorsus, et
tamque seua plaga lepre ille percussus, quæ ad
tremum vsque vitæ finem eum persecuta, ter-
mum adegit: ad hæc tanto furore ea de causa
reliquum populum defauit Dominus: quid vobis
nobis non faciat, addentes in dies singulos detestabilem
torem preuaricationem? Ecquid mirum, si nos per-
mittat tam asiduis rerum calamitatibus obtundere?
Si sepicule, vt nunc fit, grassante pestilentie plaga
morte repentina occubere? Si denique vnaque
dies suam nobis adferat caliginem, qui tam illorum
manibus (quod dicitur) ipsius sacra audemus con-
tingere? Qui vix ad stium nati, tam grauem spi-
tualium dotium administrandarum sarcinam sub-
presumimus? Imò verius qui pretextu Domini
gregis ad pietatem formandi, reique ipsius dispo-
sitione, ac tuenda, hoc est, Christi pauperum fo-
dorum nocte dieque gelu & fame cõtabescens
loco, illam sic turpi luxu, turpiore lasciuia, turpi-
sima venere, lusu indecentiore, canum auiumque
oblectamentis, morionum denique, scortorum
lenonumque gregibus, aliisque hisce innumera-

improbis studiis deperdimus, ac labefactamus?

Ex quo fit, vt plerorumq; amentia, ac stoliditate fati demirari nequeam, qui cum ista pre oculis quotidie habeant, adhuc nihilominus expostulare, ac secum quarere obmurmurantes non cessent, vnde tot, que in dies nos vndiq; tato opere diuexant, rerum discrimina proficiscantur. Vnde diuini cultus ta immanis extenuatio. Ta exigua in hominibus erga pietatem, diuinaq; testimonia feruor. Tatus florentissima quonda religionis neglectus ac detractio, cui alioqui tu obseruanda, tu amplificande, omne suum studiu nostri maiores collocarunt. Vnde fit, vt quotannis ferè surgit in arma contra se totus Christianus orbis, atque fremunt vndequaue Gètes in Christianorum finium supremum excidium. Sicq; regale sacerdotiu aded vilipeditur: gens sancta nullo nunc in precio est: popul' acquisitionis, emptus vtiq; precio magno agni immaculati, sic modò diripitur, conculcatur, nihili ducitur. Postremò, quare nunc simul atq; preces fundimus ad Deu nostru, non exaudimur votoru nostrorum euadentes compotes, perinde atque maiores nostri, qui mox vt ad eu clamassent, salui fiebant, nec confundebantur ab expectatione sua: inscite, inquam, & impudenter hæc mirantur huius tempestatis homines, quum profectò (quæ admodum multoties iaiam præfatus sum, & nunc idem repeto, vt qui habet aures audiendi audiat) hinc oboriri liquidò videant, nepe ex eo q; hodie Dominicarū excubiarū demadetur negotiu audaci, impudentiq; , ac irreuerenti nescio cui corru-

Plerorumque amentia, & stoliditas.

1. Pet. 2.

Psal. 21.

118.

Mat. 11. 13.

Mar. 4.

Luc. 8. 14.

Apoc. 2. 2.

ptorum hominum generi, quod in hac tempe-
 tem irrepfit: quibus, quum nullis nec animi bonis
 nec moribus honestis instructi sint, nihil compo-
 tit cōgruentius, quàm quod vulgari iactatur les-
 mone, Asiæ apud Cumanas: utpote nihil scienti-
 aliud, quàm, ut est apud Prophetam, more vitæ
 Ephraim, diligere tritiram. Cùm cōtrà religio-
 simi quique bonarum literarum morumque mo-
 sta, in imo iaceant, & contemnantur: iuxta illius
 grauisissimi poëta dictum.

Osce 10.

Quidius.

*Ipsè licet venias musis comitatus, Homere,
 Si nihil attuleris, ibis, Homere, foras. Et rursum
 Ingenium quondam fuerat pretiosius auro:
 At nunc barbaria est grandis, habere nihil.
 Curia pauperibus clausa est, dat census honores:
 Inde grauis index: inde seuerus eques,*

Exemplū à
 nauis gu-
 bernatori-
 bus.

Quo quid iniquius esse potest? quid iniusti? Ne-
 pevt gubernator nauis, qui maximos in nauigat-
 do labores exāthlauerit, dū malos scandit, per-
 ros cursitat, sentinā demū exhaurit, timens ne de-
 uientibus vndarū vorticibus subruatur nauis: pro
 summis tādē perpessis sudoribus, & quæ inde re-
 portare deberet præmiis, summum reportet in-
 commodum, illique debita meritorū gratia sup-
 primatur? cū è diuerso is, qui stat in littore, nauig-
 gantis artem ac discrimen, in quod se coniecit
 lius, tantum spectans, illam, quam nō meretur, se-
 bi vēdicet gloriam, & munus capeffat indignum.
 Nec eo contentus hostem quoque agat eorum
 quibus deberet etiam vitæ suæ dispendio conse-
 lere? Cuiusmodi sanè impietatem, simul & iustici-

tiam taxans Micheas propheta, ad hunc modum dicebat: Audite principes Iacob, & duces domus Israël. Nunquid non vestrum est scire iudicium, qui odio habetis bonum, & diligitis malum? qui violenter tollitis pelles eorum desuper eis, & carnem eorum desuper ossibus eorum? Qui comederunt carnes populi mei, & pellem eorum desuper excoriauerunt, & ossa eorum confregerunt, & conciderunt sicut in lebate, & quasi carnem in medio ollæ. Sed quid tandem? Tunc clamabunt, inquit, ad Dominum, & non exaudiet eos, & abscondet faciem suam ab eis in tempore illo, sicut nequiter egerunt in adinventionibus suis. Extrema planè miseria, summum nefas, ingens inhumanitatis opus, ob tam fluxa, ac futilia, hoc est, propter umbram & vaporem ad modicum parentem, tanto deturbari diuinæ miserationis compendio: tanta auxiliij spe frustrari: tantoque diuini amoris priuari cōmodo: & propter vitam, quæ meritò hoc in seculo scēna quædam & somnium appellatur, viuendi perdere modos. Hinc vox illa: Deus, venerunt gentes in hereditatem tuam, polluerunt templū sanctum tuum: posuerunt Ierusalem in pomorū custodiam. Facti sumus opprobrium vicinis nostris, subsannatio & illusio his, qui in circuitu nostro sunt. Quia comederunt Iacob, & locum eius desolauerunt. Et Isaias: Quare errare nos fecisti, Domine, de viis tuis, indurasti cor nostrum ne timeremus te? Conuertere propter seruos tuos, tribus hereditatis tuæ. Quasi nihilum possederunt

In hereditatis Christi, hoc est, bonorum pauperum dissipatores.
Mich. 3.

Plantus Ecclesia.

psal. 78.

Isa. 93.

Isa. 64.

populum sanctum tuum: hostes nostri conceperunt sanctificationem tuam. Facti sumus qui in principio, cum non dominareris nostri, neque inuocaretur nomen tuum super nos. Et nunc Domine, pater noster es tu, nos verò lutum: & filii noster tu, & opera manum tuarum omnes nostrae. Ne irascaris, Domine, satis, & ne ultra memineris iniquitatis nostrae: ecce, respice, populus tuus omnes nos. Nunquid super his continebis te, Domine, tacebis, & affliges nos vehementer? In sententiā conqueritur & Abacuc propheta: Misisti, inquit, Domine, oculus tui, ne videas malitiam, & respicere ad iniquitatem non potes: quare non respicis super iniqua agentes, & taces de uorantem in pio iustiorum se? Et fecisti homines quasi pisces maris, & quasi reptile non habens principem. Totum in hamo subleuauit, traxit illud in sagittam suam, & congregauit in rete suam. Super haec latabitur, & exultabit: propterea immolabit faciem suam, & sacrificabit reti suo: quia in ipsis iniquitate facta est pars eius, & cibus eius electus. Propter hoc ergo expendit sagittam suam, & semper interficere gentes non cessat. Haec tenus propheta. Qui quàm verè hæc dixerint illi de huiusmodi iniquitatis Christi pauperum inuasoribus, de praedicatoribusque, si nosse cupias, rationem tecum expone, cur hanc prouinciam tantopere ambiant, & videbis. Si enim ex ea sustuleris splendorem, honorem, gloriam, ac dignitatis titulos, & eam quam nemo ex aliorum relatione (nam ea de re illorum prima est quaestio) conceperunt ex hoc in illis

Abacuc,

1.

vberrimè exuberantem opum affluètiã, quam videlicet postea in luxum & delitias resoluti valeat liberrimè profundere, atque decoquere: nullos, qui eam prouinciam subire velint, inuenias. Tolle, inquit Seneca, radicem, & nemora nõ surgent, nec tanti montes vestientur. Et nulli fuerint Corei, Dathanes, & Abirones: qui & famulo Domini Mosi obgãniant, & Aaronis munus ambiat. Vnde & à terra absorpti (inquit) descèderunt in infernum viuentes. Nulli alienigenæ (vt lege Moisaica cautum ac sancitum erat) huic operi sufficiant: sed qui à Deo vocati fuerint, quemadmodum Aaron: quique sciètiã habuerint discernèdi inter sanctum & prophanum, inter pollutum & mundum, inter leprã & leprã. Nulli, nisi qui docere possint suã tutelæ cõcreditos omnia Dei legitima, quẽadmodum à Domino præceptum quondã fuit Aaroni, & filiis suis. Nulli filij Heli, filij utiq; Belial, hoc est, peruersi, & sine iugo: qui nescientes Dominum, neq; officium sacerdotum ad populum, ab immolatibus vi extorqueant victimarum adipem, & bibant vinum libaminum: & qui denique dormiant cum mulieribus, quæ excubant ad ostium tabernaculi. Nulli Ioeles aut Abies, qui declinent post auaritiã, accipiant munera, & peruertant iudicium. Nulliq; cõtemptores Samuelis serui Dei, in quos utique hæc à Domino feratur oratio: Non te abiecerunt, sed me, ne regnè super eos. Nulli Saules, qui præter Domini præceptum, eiusdemque Samuelis sacerdotum principis voluntatem & arbitrium Deo sacrificare præsumant. Nullæ Iezabeles, quæ ob

Corei, Dathanes, & Abirones, improbi pastores appellati. Num. 16. Leuit. 23. Heb. 5. Leuit. 10. Esay. Belial. 1. Reg. 2. Ioeles, & Abis. 1. Reg. 8. Saules. 1. Reg. 13. Iezabeles. 3. Reg. 21.

Nabuchodonozori.
4. *Re.* 24.

Eze. h. 8.
Iafones.
2. *Mac.* 4.

Heliodori.
2. *Mac.* 3.

Diotrepes.
3. *Ioan.* 1.

Apo. 2.

Ibidem 3.

denegatam regi Achab vineam, Nabothium
 sis testibus accusatum, lapidibus obrui iubeam
 Nulli Nabuchodonozori, qui subruendæ Iero
 solimitane vrbi immineant ac impendant. Nu
 li, qui abominationibus impleant hereditate
 Domini (vt est apud Ezechielem) adeo vt cogi
 tur ipse recedere à sanctuario suo. Nulli facio
 rosi Iafones, qui sacerdotiū ambientes, corrup
 pant reges muneribus, & ad Gētilē ritum contu
 bulas suos transferant: ita vt iam sacerdotes
 circa altaris officia dediti sint: sed contempto
 plo, & sacrificiis neglectis, festinēt participes
 ri palestræ, & præbitionis eorū iniustæ. Nulli He
 liodori, qui à regibus sibi demandatæ provin
 paulò obsequiosiores, templo Dominico man
 sacrilegas audeant admoliri. Nulli Diotrepes,
 in Dei Ecclesia cupientes primatum gerere,
 contenti sint solum cooperatores veritatis no
 recipere, sed & eos, qui illos suscipiūt, prohibe
 & de Ecclesia eiiciant, verbis malignis in sancto
 garrientes. Nulli denique qui teneant doctrinam
 Baalam, qui docebat Balac mittere scandalum
 ram filiis Israel, edere, & fornicari: sed & qui pe
 mittant mulierem Iezabel, se dicentem prophe
 tissam, docere, & seducere seruos Dei, fornicari
 & manducare de idolothytis: indèque nomi
 Dei tantum habentes, mortui sint. Sed quid tantum
 isti? Nihil quæso inde sustulerunt discriminis? Ni
 scelus expenderunt? Nihil diuinæ vltionis pertu
 lerunt? Pertulerunt dubio procul, quemadmodum
 & ij, qui nunc ad consimilem nequitiam eorum
 - exempla

exē
 cala
 rim
 In l
 dit
 quit
 cerit
 beat
 num
 que
 si ap
 scrip
 gehē
 ter, C
 quoc
 est q
 sunt
 disce
 illis p
 tunc
 deo p
 & pa
 com
 tum
 suppl
 Loth
 in ign
 genti
 gæ, &
 adduc
 fuisse

exemplo feruntur, sunt perlaturi. Et nos, qui hoc tam calamitoso tempore illorum peccata portamus, perferimus: & (ni omne Deus auertat) egrius perferemus. In leges nepe diuinas impie agere, impunè non cedit. Nec quidem is se credat inultum laturum, qui sua nequitia, ac peruerso exemplo, in impietatem alium coniecerit. Quæ omnia tu, qui locos tenes, reuolue si libeat, & facili perpedes negotio, quam acer sit suminis vindex equum ille rerum moderator, quamque efficax ultor religionis contempte. Quæ rursus si apertius nosse cupias, audi quid de huiusmodi scriptum reliquerit diuus Chrysofostomus: Si quis, ait, gehennam futuram non credit, Sodomam cogitet, Gomorrhæ meminerit, supplicij recordetur quod factum est, & adhuc perdurat: id quod iudicium est æternum fore malorum supplicium. Grauiora sunt ista, illa verò grauiora non sunt? Vis & causam discere, propter quam ista facta sunt? Vnum erat illis peccatum, graue quidem, & execrandum, at tamen vnum. in pueros tum insaniebant, atque ideo pœnas istas dederunt. Nunc verò innumera & paria, imò grauiora peccata, quam istud fuerit, committuntur. Deinde, qui propter vnum peccatum tantam iram effudit, & neque per Abraham supplicationem placatus est, neque per incolam Loth, qui ad honorandum seruos ipsius, filias suas in ignominiam tradiderat: tantis iam peccatis exigentibus parceret? Ridicula re vera sunt ista, & nugæ, & error, diabolicæque seductio. Vis & aliud adducam? Pharaonem ab omnibus audis regem fuisse Ægyptium. Nosti igitur & pœnas, quas de-

Chrysofostomus in epistola ad Thessa. cap. 4. Sodomorum supplicium. Gene. 13.

Pharaonis
supplicii.
Exod. 14.

1. Cor. 10.

Nos maio
re dignos
supplicio
peccantib'
Israelitis

dit? Quomodo cum ipsis curibus & equis, cum
vniuerso exercitu in mari rubro submersus sit
Vis & alii discere? Nā ille quidē impius forte
erat, imò nō fortè, sed re vera impius erat. Vis etiam
ex credentibus, & Deo, vita tamen non verè cor-
recta, ad audentibus, supplicio affectos videre? Au-
di quid Paulus dicat: Neque scortemur, sicut quidam
ipforum scortati sunt, & ceciderunt in tri-
die viginti quatuor millia. Neque murmuremus
sicut quidam eorum murmurauerunt, & peri-
runt ab exterminatore. Neque tentemus Chris-
tum, sicut quidam ipforum tentauerunt, & a se-
pentibus interierunt. Si verò fornicatio tantum
potuit, si tantum murmuratio, quid nostra pecca-
ta non efficiant? Si verò non iam statim omnium
pœna sumitur, ne mireris, Nam illi quidem gra-
uē hēnam ignorabant, atque ideò subitis pœnis per-
niebantur. Tu verò quæcunque peccata commi-
miseris, si nullam prorsus hīc pœnam dederis, om-
nia solues illic. Adhęc si eos, qui rudiores erant
& tanta non deliquerant, tantopere punit, non
parcet? Absurdum hoc esset. Nam etiam si eorum
quæ illi, deliquerimus, maiore tamen supplicio
digni sumus. Quamobrem? Quia maiore grauius
potiti sumus. Quādo verò plura & maiora quam illi
illi delinquamus. quas pœnas non dabimus? Illi
etenim etsi murmurauerunt quidem, at in deserto
venerant. Nos verò patriam habentes, & in ciui-
bus nostris existentes, bonis nostris veleriam
de quaque circumfluentibus, in Deum murmurau-
mus. Illi etsi scortati sunt quidem, & ex Aegyp-
to

malis
non a
lutari
cio di
obrec
corum
deliqu
bis rep
Paulo
qui su
que re
oratio
sacra l
tarios
nis em
paulò
mirum
ipsum
pellant
qui tali
In hoc
tes mis
pietatis
dicio si
tionē c
lication
quā oci
Quonia
obscuti
ce: ibi er
horren

malis pridem egressi erant, & legem propè talem non audierant. Nos verò a maioribus nostris salutaribus acceptis præceptis, hinc maiore supplicio digni sumus. Nā cogita. Si illi puniti sunt, quāobrem non puniemur & nos? Aut quomodo decorum esset non puniri nos, qui peiora quàm illi deliquim? Certè liquet ideo fieri, quòd supplicium nobis reponatur in futurum. Haec tenus Chrysostomus.

Paueant itaque, paueant, inquā, hæc audientes, qui sunt huiusmodi (nam ad spectatos probosque rectores Christianarum ouium, hæc nostra oratio non inflectitur) ne dum ita, ut faciunt, Dei sacra labefactant ac polluunt, Christi que hereditarios fines, in funiculis utique diuinę distributionis emensos, inuadunt, in omnium istorum, quos, paulò ante recensuimus, incidant sententiam, nimirum quos variis calamitatibus & plagis ob id ipsum multatos constat: sicque tandem Dei regno pellantur infames: iuxta illud Paulinum, Quonia Gal. 5: qui talia agunt, inquit, regnum Dei non consequentur. In hoc quidè seculo dum sic perditè viuunt, percipientes miserandum suę vesanix auctoramentum, ac impietatis symbolum: ad postremum cum iusto Dei iudicio sistantur, hinc propediem emigrates, quò ratione concreditę sibi prouincię ac demadate villicationis exactissimè reddant, in perenes flamas, quā ocissimè, abducendi, iuxta illud Dominicum: Mat. 8. Quonia eiicietur, inquit, in tenebras exteriores, Acte in d. etiam is qui prae- ce: ibi erit fletus & stridor dentium. Quandoquidem sunt. horrendè & citò (inquit Salomon) apparebit illis Sap. 6.

Exhortatio ad impios omniū Christianarum rectores.

Gala. 5:

Mat. 8. Acte in d. etiam is qui prae- sunt. Sap. 6.

Dominus: quoniam iudicium duris imū his qui praesunt fiet. Etenim exiguo conceditur misericordia, potentes autem, potenter tormenta patietur. Nemo enim subtrahet cuiusquam personam Dominus, qui est omnium dominator, nec verebitur magnitudinem cuiusquam: quoniam pusillum & magnum ipse fecit, & ideo ex equo cura est illi de omnibus. Fortioribus autem fortior instat cruciatio. Et Christus ipse apud Lucam: Omni, inquit, multum datum est, multum quaeretur ab eo cui commendatum est multum, plus petetur ab eo. Quam ergo tanto iudici, ut pote quem fallere nemo potest, dati & accepti reddituri sunt rationem, cum stabit ad iudicandos populos? Dominus etenim, teste Isaia, ad iudicium veniet cunctis senibus populi, & principibus eius: haud dubie cum illis, quibus quodam dicebat Christus. Amen dico vobis, quia vos, qui secuti estis me in hac regeneratione cum sederit filius hominis in sedem maiestatis suae, sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel. Quis ergo sunt illi tum reddituri rationis de tanta sibi commissa villicatione, quum ab ea summo buntur, tot criminibus aspersi, tot maculis ipsum delati? Nimirum quod imprimis ipsi bona dissipauerint: eiusque digito plantatam vineam, velut quidam apri de silva & singulas arbores, exterminauerint, ac depasti sint: attriverunt insuper populum suum, ut est apud Isaiam, & cunctos pauperum commolierint: hoc est, exprobris Christi pusillos contempserint, eo etiam

Luc 12.

Isa. 3.

Mat. 19.

Villicatio-
nis ratio
improbo-
rum praesu-
lum.

Isa. 79.

prohibente ne contemnatur ne pusillus quidem
 ex iis, qui in eum credunt. Adhæc, quòd suum
 templum violantes, ex eoque speluncam latro-
 num facientes, omnium malorum in caussa ex-
 titerint, vniuersum Christianũ orbem in dies in-
 terturbantium. Porro, scriptura teste, qui viola-
 uerit templum Domini, morte morietur, & dis-
 perdet eum Dominus. Quòd sit vt asseuerantius
 diuus Paulus loquatur: Quicumque conturbant
 vos, portabunt iudicium, quicumque sunt illi. At
 quod iudicium autem? Qui dabunt, inquit, pœnas
 in interitu æternas, à facie Domini, & à gloria vir-
 tutis eius, cum venerit glorificari in sanctis eius,
 & admirabilis fieri in omnibus qui crediderint.
 Lento siquidem gradu ad vindictam sui diuina
 procedit ira: sed tarditatem supplicij grauitate cõ-
 pensat. Quo igitur ore, qua fronte te ipsum tue-
 beris, cum illius sistêris tremendo vultui iudican-
 dus, & quem tantopere in te iratum cernes? Si
 perennibus flammis adiicitur, qui sua in pauperes
 non distribuit: quo cruciatu plectendum censes,
 qui rapuit aliena? Si in ignem mittitur, qui nõ de-
 dit rem propriam: quòd (putas) mittendus erit, qui
 inuasit alienam? Si cum diabolo ardet, qui nudum
 non vestit: vbi (putas) arsurus est, qui etiam ex-
 poliauit? Si iudicium sine misericordia fiet illi, qui
 non fecerit misericordiam: quale futurum est il-
 li, qui fecerit & rapinam?

Atqui hoc scelus esse arbitror, super quo ty-
 picè iustus ille rerum ponderator, ad se conuerti,
 ac resipiscere huiusmodi non sinit, vt est apud

*Mat. 18.**Mat. 11.**1. Cor. 3.**Gala. 5.**2. Thes. 1.**Mat. 25.**Iaco. 2.**Scelus ob
quod pol-
lucetur Do*

minus se
nunquam
ad peni-
tentiam con-
uersurum
plerosque
sua Eccle-
sie prae-
des.

Amos. I.
Eze. II.

Isa. 22.

Mat. 25.

Amos prophetam : nec auferat cor lapideum e
carne eorum, & det eis cor carneum, vt in pro-
ceptis suis ambulent, & iudicia sua custodiant
faciantque ea, & sint illi in populum, & ipse sit
in Deum. Nempe quòd dissecent, inquit, pro-
gnantes Galaad: quod porrò acruus Domini
interpretatum, suam significat omni virtutum fo-
tura exuberantem Ecclesiam: quam porrò ita im-
pudenter dissecent, discerpunt, discidunt, & vo-
lucratim exenterant, conculcant, opprimunt, &
ad viuum vsque corrodunt, ac dilapidant, ad
latandum suum ipsorum terminum, vt vix
quid reliqui faciant. Vnde & ignem se succer-
surum comminatur in muro Rabbath, quae
interpretata grandis dicitur. Ea vtique re sig-
ficans hos patrimonij Christi direptores ne-
rios: qui ob ingentem quandam opum affluen-
tiam, quam circumuentione quapiam & pra-
meritum assecuti sunt, & iniuste detinent, vel
muro quodam diuitiarum vallati, grandes
videntur. Et qui (vt est apud Isaiam) insatiabiles
quodam avaritia, & ambitione, domos Ierusa-
lem dinumerant, ac destruunt ad suum munus
muniendum, nec suspiciunt ad eum qui fecerit
eas. Sed quid tandem? Et deuorabit, inquit, eos
eorum in vlulatu in die belli, & in turbine in die
commotionis: quando videlicet illis dictum
est: Ite maledicti in ignem aeternum, qui par-
tus est Diabolo, & angelis eius. Quandoque
dem (inquit Isaias) reuelata est in auribus
vox Domini exercituum: Si dimittetur iniquitas

hæc vobis donec moriamini. Etenim, teste Sa-
 muële, triumphator in Israël non parceret, & pœ-
 nitudine non flectetur super tanto scelere in gre-
 gem suum commisso: neque enim est homo, vt
 agat pœnitentiã. Quod & Heli sacerdotis exem-
 plo corroboratur, nimirum ob cuius iniquitatẽ,
 in libris regnorum pollicetur Dominus, aduer-
 sus eum suscitaturum omnia, quæ super domum
 eius fuerat loquutus, incepturum, & completu-
 rum. Prædixerat verò propheta Samuëli, se iudi-
 caturum domum eius in æternum ob suam iniu-
 stitiã, eò quòd nouisset indignè agere filios suos,
 & non corripuisset eos. Idcirco iuravi, inquit, do-
 mui Heli, quòd non expietur iniquitas domus
 eius victimis, & muneribus vsque in æternum. Si
 ergo tantus vir, qui quadraginta annis filiis Israël
 præfuerat consilio & sententia, tam acri vltione
 plectitur, vt nunquam ad pœnitudinem prioris
 vitæ inducturum comminetur Dominus, ob pau-
 lò negligentiorẽ animaduersionem in filiorum
 retundendo animo, qui tunc luxuria & lasciuia
 diffluebat: quid illum facturum istis existimas,
 qui non vnus aut alterius, triũve, aut quatuor
 filiorum, sed totius sui gregis quem acceperunt
 moderandi, nulla cura tenentur, modò lanam
 habeant? Quid igitur ad hæc effaberis, ô diuini
 templi prædo detestande, quisquis es? quid ad
 hæc causaberis? quid excusationis, imò tergi-
 uersionis prætendes? Num hæc tibi pauorem
 & metum incutunt? Num hinc tremendum
 Dei iudicium, cui mox sistendus es, reformidas?

1. Reg. 15.

1. Reg. 3.

*Acris in-
 uectio in
 eos, qui ita
 auaritia
 inhiant, vt
 vix sibi ve-
 deantur
 mortales
 esse,*

Te semper victurum putas? Num te mortalitatem obnoxium, vt ceteros, autumas? Num legisti, certe te legisse dissimulas illud diui Pauli eloquio quo ad vniuscuiusque commonitionem vtriusque pistola Hebraeis destinata, cum inquit: Statutum est hominibus semel mori, posthac autem iudicium? Porro tametsi dissimulas, verissimum tamen extare vel quotidiana experiētia docemur, quod ait regius Psaltes: Nemo viuens est, qui non deat mortem, aut qui eruere valeat animam suam de manu inferi: Et qui denique auferre possit laborem suum quo sub sole viuit, præterquam quod in hac ærumnali vita, siue bonum, siue malum acciderit. Opera siquidem cuiusque illum sequentur. Et quæ seminauerit homo, hæc & metet. Nam qui seminatur in carne sua, ex carne sua metet corruptionem. Qui verò seminatur in spiritu, de spiritu metet vitam æternam. Atqui nihil intulimus hunc mundum: haud dubium quod nec auferre quid possumus. Hæc ergo, quibus congregandis tantopere insudasti, cui quæso cedet? Nepoti forsitan, aut cuiquam alteri affinitate tibi coniuncto. Quod nimirum vel hac Marci Tullij ratione adducaris, fructum ingenij & virtutis, omnisque profectantia tum maximè capi solere, cum in proximum quemque confertur. Probè. Verum, autore sapiente, qui aceruat ex animo suo iniuste, aliis congregat, & in bonis illius luxuriabitur. Qui enim sibi nequam est, cui alij bonus erit? Sed & nepotes impiorum (ait alibi) non multiplicabuntur fructus: & radices immundæ super cacumē petreæ

Hebr. 9.

Psal. 88.

Gala. 5.

Apoc. 14.

1. Tim. 6.

Probat
que iniuste
parta
sunt vel
deceita, in
sensu pe-
nitentiæ.

Eccle. 14.

49.

nant. Substantiæ verò iniustorum, sicut fluvius, sic-
 cabuntur: & sicut tonitruum magnum in pluvia
 personabunt. Quandoquidem malè parata, malè
 dilabi consueverunt. Et iuxta Hesiodi dictum,
 malum lucrum, æquale dispendio fieri assolet. Et *Iob 15.*
Iob: Impius, inquit, non ditabitur, nec pefeuerat. *Radix im-*
 bit substantia eius, nec mittet in terra radicem *piorum.*
 suam. Non recedet de tenebris: ramos eius arefa-
 ciet flamma, & auferetur spiritu oris sui. Antequã
 dies eius impleantur, peribit: & manus eius are-
 scet. Lædetur, quasi vinea in primo flore, botrus
 eius: & quasi oliua proiciens florem suum. Con-
 gregatio enim hypocritæ sterilis, & ignis deuora-
 bit tabernacula eorum, qui munera libenter ac-
 ciipiunt. Concepit dolorem, & peperit iniquita-
 tem, & vterus eius præparat dolos. Haftenus illi
 de impiorum execratione.

Quo fit quidem vt iis ob oculos positus, & ve-
 lut ad perpendiculum diductis perpenfitque, ni-
 hil iustæ querimoniæ habere possint huiusmodi
 queruli & anxij, qui admirantur, secumque expo-
 stulant, & velut in Deum æquum rerum arbitrum
 demurmurant, vnde tot nobis in dies singulos e-
 mergunt rerum incommoda & calamitates: quã
 nostra ambitione, avaritia, diuinarum ministra-
 tionum incuria, luxu, lasciuia, nos eas accersere a-
 pertissimè constet. Ex quo etiamnum colligi po-
 test facillimè, ea omnia signum alterum porten-
 dere, vel patentissimum, haud procul abesse di-
 perditionis (vt in Cantico suo cecinit Moses) eã-
 que tempora adesse festinare, in quibus iudicabit

Epilogus.

*Secundum
 signum,
 quo conis-
 ciamus,
 Dominici
 aduentum
 haud pro-
 cul abesse.
 Dent. 32.*

Bernard.

Dominus populum suum, & seruis suis miseretur. Quod & hac diui Bernardi sententia commari potest, ex sermone, quem in Psalmum, Quod habitat, habuit, de prompta. Multiplicasti gentes (inquit) Domine Iesu Christe, sed non magnam casti laetitiam: quoniam multi sunt vocati, pauci vero electi. Omnes Christiani, & omnes ferre quae sua sunt quaerunt, non quae Iesu Christi. Ipsa quae que Ecclesiasticae dignitatis officia ad turpe quae sum, & tenebrarum negotium transiere: nec in salutem salus animarum, sed luxuriam quaeritur diuitiarum. Propter hoc intruduntur, propter hoc frequentant Ecclesias, missas celebrant, Psalmos decantant. Pro episcopatibus, & archidiaconatibus impudenter hodie decertatur, ut Ecclesiarum redditus in superfluitatis ac vanitatis usus consumpentur. Superest ut reueletur homo peccati, filius perditionis, daemoneum non diurnum modum, sed & meridianum: quod non solum transfiguratur in angelum lucis, sed extollitur supra omne quae dicitur Deus, aut quod colitur. Huic sententiae accedit & diuus Chrysostomus in Matthei homilia trigesimaquarta: In duodecima, inquit, hora sumus. Vnde putas? Quia candor iustitiae recessit de mundo: sed & sol radios gratiarum in se colligens, reuocauit, & totam terram in gremio iniquitatum vel mendaciorum, quasi in tenebris fusca, cooperuit: nisi quia etiam iam & ipsa duodecima hora finitur. Vbi tenebras vides, non dubitas diem transisse? Prius enim in vallibus fit obscuritas die declinate ad occasum. Quando

*Chrysosto.**Valles, sculaves disti.*

ergo colles videris obscurari, quis dubitat quin iam nox est? Sic primùm in secularibus & laicis Christianis incipit prævalere obscuritas peccatorum. Nunc autem quando iam vides quòd sacerdotes, positos in summo vertice spirituum dignitatum, qui montes & colles dicuntur, apprehenderit iniquitas tenebrosa, quomodo dubitetur quòd finis sit mundi? De quo etiamnum sine olim vaticinans diuus Petrus, tempus aliquando futurum astruebat, quo diuinum iudicium incipere deberet à domo Dei. Ut quemadmodum Dominus Deus populum suum sanctum olim primò afflixit, & à populo Ierosolymitano seu à ciuitate sua sancta incœpit, deinde reliquas gentes funditus euertit & excidit: ita & hoc tempus sit, in quo utique incipit iudicium, hoc est, afflictio à domo Dei in bonorum suorum videlicet inuasiōe, expilatione, proscriptione, reliquorumque ipsius sacrorum contemptu, & euersione. Quòd si primùm, inquit, à nobis, quis erit finis eorum, qui non credunt Dei Euāgelio? Nam si pij per famem, carceres, opprobria, exilia, bonorum proscriptiones, incendia, & huiusmodi, affliguntur, tametsi sint amici Dei: qualem, & quantam expendent pœnam inimici Dei, qui semper Euangelium sanctasque Dei Ecclesiæ præscriptiones blasphemis incessantes, nulli alteri vacant studio, quàm vt, sibi commissi vel potius vsurpati oneris immemores, nitida cute, probèque saginato corpore omni voluprati ac lasciuia dent operam; atque demum

Montes & colles sacerdotes dicti. I. Pet. 4.

Iudicium à domo Dei incipiens.

Zeve. 25.

*Extremi
iudicij ger
mana des-
criptio.*

*Iniquorum
pastorum
iudicium.*

ociosi in vtranque dormiant aurem? Et si in illa
vix saluus efficitur, id est, tanta difficultate, tan-
tisque malis ac periculis exercitatur, vt vix ab illa
saluus fiat, impius & peccator vbi parebunt? Qui
nempe is, qui omnium scelerum immundicia fo-
tet, post hanc vitam sperare potest? Cui senten-
tia ad stipulatur & Ieremias propheta, in huius
modum: Si (inquit Dominus) in ciuitate, in qua
inuocatum est nomē meum, ego incipio affligere,
ob eorum vtiq; scelera qui in ea agunt im-
pie: an inde vos arbitramini (reliquos mortales
non minus impios alloquens) immunes euadere
ros? Non euadetis immunes. Gladium erentium
(ait) hoc est, extremam ultionem ego voco
per omnes habitatores terræ, dicit Dominus
exercituum. Et tu prophetabis ad eos omnia verba
hæc, & dices ad illos: Dominus de excelsis rugiet
& de habitaculo sancto suo dabit vocem suam
Rugiens rugiet super habitaculum suum. Peruenit
sonitus vsque ad extrema terre: quia iudicabit
Domino cum gētibus. Iudicabitur ipse cum omni
carne: impios vero tradet gladio. Hæc dicit
Dominus exercituum. Ecce afflictio egredietur
de gente in gentem, & turbo magnus egredietur
à diuersis lateribus terræ. Et erunt interfecti Do-
mini in die illa ab extremo terræ, vsque ad sum-
mum eius: non plangentur, & non colligentur,
neque sepelientur: sed in sterquilinum super
faciem terræ erunt. Vos autem, pastores, vltimate,
& clamate, & aspergite vos cinere, optimates
regis, quia completi sunt dies vestri vt inter-

ciamini, & dispersiones vestrae completæ, quod cadatis quasi vasa pretiosa. Et peribit fuga à pastoribus, & saluatio ab optimatibus gregis. Vox clamoris pastorum, & ululatus optimatum gregis: quia vastauit dominus pascua eorum, & contiterunt arua pacis à facie iræ furoris Domini. Dereliquit quasi leo umbraculum suum, quia facta est terra eorum in desolationem à facie iræ columbar, à facie iræ furoris Domini. Hactenus propheta. Quibus quidem verbis nil aliud præcinit se videtur ille, quàm vt cum venissemus in ea tempora, in quibus ea fierent, quæ quotidie hac tempestate videmus fieri, hinc signum coniceremus, totius orbis extremum finem haud procul abfuturum: vel id ipsis etiam iniquitatis mysteriis velut ad amussim commonstrantibus. Quid nempe ex tanta, tamque auida, ac sitienti huius temporis mortalium ambitione: quid ex sacrilega sacrorum locorum deprædatione: quid ex desidia, infortia, vecordia, ac segnitie Dei Ecclesie pastorum colligere possumus, quàm iniquitatis mysterium iamiam per eos operari? Quàm statutam illam desolationis abominationem esse, qua ceu pellucido euidenti que signo à Christo edocti sumus hinc dignoscere, in extremam temporum etatem nos tum demum deuenisse, cum illam videremus stantem in loco sancto? Tunc, inquit, consurget gens in gentem, & regnum in regnum: & erunt pestilentia, & fames, & terremotus per loca. Hæc autem omnia, initia sunt dolorum. Tunc tradent vos in tribulationem, & occident vos: &

*Statuta
desolatio.
Mat. 24.
Dan. 9.*

eritis odio omnibus Gentibus propter nomen
meum. Et tunc scandalizabuntur multi, & in-
cem tradent, & odio habebunt inuicem. Erit
tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio
mundi usque modo, neque fiet. Hactenus Chri-
stus. Quam porro sententiam interpretans La-
ctantius ille Firmianus libro de aeterno premio
Propinquante, inquit, huius seculi termino, bo-
manarum rerum statum commutari necesse est
& in deterius nequitia inualefcente prolabi. In-
enim iustitia rarefcescit: ita impietas & auaritia, co-
piditas & libido crebrescet: ut si qui tum fore
fuerint boni, praedae sint sceleratis, ac diuexentur
vndique ab iniustis. Soli autem mali opulenti
sint: boni vero in omnibus contumeliis atque
egestate iactentur. Confundetur omne ius, & le-
ges peribunt. Nihil tunc quisquam habebit, nisi
aut quaesitum, aut defensum male. Audacia &
omnia possidebunt. Non fides in hominibus, non
pax, non humanitas, non pudor, non veritas re-
rit. Ita nec securitas, neque regimen, neque tri-
quies a malis vlla. Omnis enim terra tumultuabitur:
fremunt vndique bella: omnes gentes in ter-
ris erunt, se inuicem opugnabunt. Cuiusmodi
inter se praerabuntur. Tumque peragrabunt
gladius orbem, metens omnia, & tanquam mes-
sem omnia prosternens. Hucusque Lactantius
Vide quae si hoc tempore ista locum non ha-
beant. Quae cum videris ita habere (quis enim
nedum mente captus non videat) conice ista
dem, & apud te ipsum expende, num hoc signum

Lactantius.

*Extremo-
rum tem-
porum me-
ra descri-
ptio, &
facies.*

Illud existat, quo Christus sub inuolucro nos docuit, cum videremus expedita militum acie circundari sanctam civitatem Jerusalem, hinc facile dignoscere, non longè abesse extremam totius orbis ruinam & lapsum. Cyperes namque expeditiores Antichristi copias, quibus fretus, suæ iniquitatis mysterium ille peragat, atque cõsummer? vniuersum orbem debellet? sanctam Ecclesiam funditus deiiciat? quæ denique sunt religionis Christianæ, pessundet, diruat, ac labefactet, quò tandem iis illi velut opem ferētibus extollatur super omnem qui dicitur Deus, aut numen: ita vt in templo Dei sedeat velut Deus, ostentans seipsum esse Deum? Sed de his hæcenus. Nunc ad alia feramur.

Mat. 24.

Antichristi copias, improbi pastores.

2. Thes. 2.